

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'

ΑΘΗΝΑ

Κυριακή 7 του Νοέμβρη 1904

ΓΡΑΦΕΙΑ : Οδός Οικονόμου αριθ. 4

ΑΡΙΘ. 121

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΑΙΟ

ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Για χαμηλώστε, άφρονες μου, τα μάγουλά σας μέσα
 Χωρά κρυφή να κοιτάξετε ή γεία, να λουλούδιση ο κάμπος,
 Το άβυσσο αγαποβάνα να ξεφυτρώσει πλήθος
 Νόσθησε τα μισάνυχτα λειψάντα να το μάτουσ,
 Να το κρατούν γκαλισταυρό, να σάι γατεύουν όλες,
 Σαύλας που να σάς δέσουνε στη ρίζα της αγάπης.
 Νά θά κ' έρω, που γίνηκε της μοναξιάς ο έσκιος,
 Της λύπης αγαπητικής, της νύχτας κυνηγίας
 Και περπατώ νυχτόμερα στο δρόμο του θανάτου,
 Γιατί ή καρδιά μου γνώρισε την πονεμένη αγάπη.
 Νόσθω να κούω χάραμα τ' μαγικό βοτάνι
 Και καμω την πολυαγαπώ τη γνώμη της νάλλαξει.
 Κάτω μαύρος, κάτω στη φλόγα της αγάπης
 Κι ούτε τον ήλιο χαίρουμαι κ' ή νύχτα μάποδώνω.
 Πουλούσια να την άρηστώ, μα ο νους μου το φοβάται,
 Μήπως και μείνει διάρρηκτος μες στις ζωής το δρόμο.
 Πείτε μου, έσεις άφροντες μου, το πως θά δέσω σκιάβα
 Στη ρίζα της αγάπης μου την όμορφότερή σας!

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΑΡΕΤΑΣ

ΟΜΟΡΦΑ ΛΟΓΙΑ

«...Τώρα ομοιάζομεν με σακκά-
 τήδες, οι όποιοι θέλουν να κρύ-
 ψουν τις πληγές των και όχι μό-
 νον δέν πηγαίνουν στον ιατρόν,
 άλλά ζητούν να κάμουν και άνδρα-
 γαθήματα, έως ότου μίαν ημέραν
 πέσουν έξω εις την μέσην του
 δρόμου.

«... Παράλυτοι κ' έλεινοί, τί
 στρατόν και στόλον νομίζετε ότι
 μπορείτε να κατασκευάσετε, όταν
 είσθε ανάξιοι ν' αγοράσετε εκατό,
 μουλάρια γερά και μίαν μηχανήν
 τορπιλοβόλου χωρίς χίλια σκάν-
 τάλαι;»

Από την «Μεταρρύθμιση» τα λόγια αυτά
 — από την καινούρια έφημερίδα που πρωτο-
 βγήκε την περασμένη Κυριακή να διαλαλήσει
 στην Ελλάδα με τούμπανα, με μουσικές και με
 ρουκέτες πως το μαχαίρι έφτασε ως το κόκκα-
 λο, πως οι πολιτικοί μας είναι «έπιφανείς»
 κακοδούροι, πως το Σύνταγμα μας χαντάκωσε
 και πως πρέπει να γίνει μια ειρηνική επανά-
 σταση, και γλήγορα μάλιστα, αν δε θέλουμε

την άλλη, την αιματηρή, που σε λίγο θά ναι
 απαραίτητη.

Όσο κι αν μας έχουνε παραφουσκώσει με
 λόγια, δεν τάρνιούμαστε πως τα λόγια της
 καινούριας έφημερίδας, διαφορετικά λόγια κι αλη-
 θινά, μας έθυσίασαν. Νά λοιπόν που βρεθή-
 κανε και Ρωμιοί να δώσουνε τον παρ' τους—
 γιατί αυτό ξεμυστηρεύεται στην προκήρυξη της
 «Μεταρρύθμιση»— να βγει μια έφημερίδα
 που να δουλέψει πατριωτικά και παλικαρία
 και να γκρεμίσει, τι σάπιο βρίσκεται— και τί
 δεν είναι σάπιο;— στον τόπο μας. Νά που βρε-
 θήκανε δέκα είκοσι Ρωμιοί— αδιάφοροι αν πε-
 ρισσότεροι ή λιγότεροι, — δέκα είκοσι άνειχο-
 μάτηδες, μέσα σε δυό εκατομμύρια κι άπάνω
 θεοστραβούς, να δούνε πως πρώτ' από καράβια
 και στρατούς μας χρειάζονται έφημερίδες με
 τέτοιο πατριωτικό πρόγραμμα και με τέτοια σιδε-
 ρένια γροθιά σαν της «Μεταρρύθμισης». Οι
 έφημερίδες δουλέψανε τόσα χρόνια και δου-
 λεύουνε ακόμα ναποστραβώνουνε και να εξα-
 χριώνουνε το λαό οι έφημερίδες πάλι θά τανεί-

ξουνε τα μάτια και θά τον ήθικοποιήσουνε.

Βλέπετε με πόσο ένθουσιασμό υποδεχόμενα-
 στε το πρώτο φύλλο της καινούριας έφημερί-
 δας— γιατί το πρώτο φύλλο της μονάχα κρι-
 νουμε. Αν και ξέρουμε πως εκείνος που τήνε
 διευθύνει είναι λίγο λογιάς και φοβούμαστε πως
 θά ναι και λίγο επιπόλαιος, αυτό δεν μας έμ-
 ποδίζει να ελπίζουμε κ' άτι καλό και να ξα-
 νασαινούμε. Έγιναν ως τώρα τόσα παράξενα
 στη χώρα αυτή, που μπορεί να γίνει κ' ένα
 άκμα, ο Φραγκούδης δηλ. να πιτύχει κείνο
 που ελ' οι άπελπισμένοι από τη σημερινή μας
 καταντία δνειρευόμαστε.

Μά κι αν άποτύχει ή «Μεταρρύθμιση», το
 πρώτο φύλλο της θά μένει πάντα ως το άγνώ-
 στερο Ρωμαίικο φύλλο που βγήκε ως τώρα και
 που θά τήχουνε για πρότυπο όσοι δυνατοί
 θά μπορούσανε να ντήσουνε διδάγματα από την
 πιθανή άποτυχία της και να τραθήξουνε
 μπροστά.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΟ

Η ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΙΚΩΝ

(Από το παθολογικό μέρος της γιαιτρικής μελέτης «Η ΜΑΤΙΑ»)

Σημαντική βοήθεια σ' το γιαιτρό ή εξέταση της
 ματιάς των ύστερικών, που όλα τα κρυφά της ψυ-
 χής τους ξεδιαλώνει. Άμα γιαιτρεύεις μια ύστερική,
 δεν άρκει να της διατάξεις φάρμακα ή να της όρίσεις
 την προεπούμενη διαίτα, μα πρέπει, για να φανής
 ώφέλιμος, να μπής μέσα σ' την ψυχή της, να τη
 γνωρίσης καλά καλά για ν' άποχτήσης τη μι-
 στοσύνη της. Σ' το μυαλό της ύστερικής πότε συ-
 σάει λεπτούτσικο άγεράκι, ζέφυρος δλόδροσος, γε-
 μάτος μουρουδιές και χάρη, πότε άγριος βορριάς, που
 όλα τα παγώνει, όλα μανιασμένος τα συνεπέρνει και
 τα νικά. Δώ είνε τώρα το ζήτημα! Πρέπει ή γιαι-
 τρός να διακρίνη σ' τη ματιά της άρρωστης ποιά
 είνε ή ψυχικά κατάστασή της, πότε τάχα σ' το
 μυαλό της φυσάει κρυερός βορριάς και πότε ζέφυρος
 μουροτολισμένος. Πολύ εύκολότερη θά του φανή τό-
 τε ή θεραπεία, γιατί με λίγη πομονή θά μπορεί-
 ση να ξεριζώσει λίγα λίγα τ' άγκάθια της ύστερι-
 κής και γρήγορα θά φέρη σ' το πνεύμα της την
 ποθητή γαλήνη... Πότε θά την παρηγορήση σά
 φίλος, πότε θά την καλοπιάση, σά μικρό παιδί,
 πότε θά πη της ανάγκης ψέμμα ή θά φανή κάποτε

και λίγο άγριος, αν κι αυτό του χρειασθή για να
 βάλη μπρός τη θέλησή του. Χωρίς αυτή τη φιλο-
 σοφία, την πολιτική, να πούμε, της γιαιτρικής, τί-
 ποτε σ' τις ύστερικές δε γίνεται. Μπορείς νασαι
 περίφημος γιαιτρός, να παίζης σ' τα δάχτυλά σου
 τη γιαά φαρμακολογία, μα ή άρρωστη μ' όλα τα
 γιαιτριά σου καλά δεν γίνεται. Έχει πάντα μέσα
 της το διάολο, όπως πολλοί άτυχοι άντρες ύστερι-
 κών φωνάζουν άπελπισμένοι. Άν θέτε παραδείγ-
 ματα, έχω πολύ όμορφα να σας άραδιάσω:

Μια ύστερική κυρία, γνώριμή μου, ύπόφερ' άλ-
 λοτες από νευρικό βήχα, επίμονο, που σαν κοκκύ-
 της σε νυχτερινές προσβολές ταχτικά την έπαίδευε.
 Ο γιαιτρός της, έντιμος και σοφός έπιστήμονας,
 της είπε την αλήθεια, πως κανένα φόβο δεν είχε
 για την άρρώστεια της, πως κανένα όργανικό πάθος
 δεν έβλεπε και γρήγορα πίστευε πως θά περάσουν
 όλα. Τα ίδια κι άπαράλλακτα της είπανε σε συμ-
 βούλια οι καλύτεροι γιαιτροί της Αθήνας, ή άρρω-
 στή μας όμως είχε κάνει τη δική της διάγνωση,
 πως αν όχι φθίση, τουλάχιστο περιπνεμονία ή πλει-
 ρίτη έπαθε. Ο,τι της λέγανε οι γιαιτροί της ήτανε

κουρφέλα, λόγια χαμένα! Αυτή πέθαινε πουντιασμένη κι εκείνοι μιλούσανε για νευρικά, οι τρελλοί, που τὰ δυὸ κακὰ τῆς μοίρας τους δὲ νοιώθανε! Μ' αὐτὲς τὲς σκέψεις ἔχυνε τὰ γιατρικά που τῆς διώριζαν καὶ κάθε γιατρὸ φαρμάκωνε μὲ τὲς ἀγριεσ ματιές της. Κλεισμένη σὲ μιὰ σκοτεινὴ κάμαρα, ποῦ μύριζε μούλα, γηστιακὰ κι' ἀπὴν τὲς πιότερες νυχτιές ἀπ' τὲς χλιθερές της ὑποψίες, ἀδυνατίσε, χλωμίανε, κι' ἄρχιζε, μὰ τὴν ἀλήθεια, νὰ μοιάζῃ τῆς χτικιασμένης. Ἀφήστε τώρα τὸ σπιτικό της, τὰ παιδιὰ της, τὸ δόλιο ζῆτρα της, ποῦ πήγαινε νὰ πιστέψῃ πῶς ἔγεινε τρελλοκόμος.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν καταντία, ἔδωσ' ὁ θεὸς καὶ βρέθηκε κι' ἕνας ξυπνὸς γιατρός, ποῦ θυμήθηκε τὸ ρητό—κι' οἱ θεοὶ πείθονται σ' τὴν ἀνάγκη! Εἶδε τὲς ἀγριεσ, τὲς ἀπελπισμένες ματιές, πούρριχνε ἡ ἀρρωστη σ' ὅποιον ἔλεγε νευρικὸ τὸ πάθημά της, σ' ὅποιον δὲν παραδεχότανε πῶς ἦταν σάπιο τὸ πλεμόνι της. Καὶ συμφώνησε ἀμέσως μαζὶ της πῶς εἶχε διελθῆ πνεμονία, πῶς οἱ ἄλλοι γιατροὶ τὴν εἶχαν πάρει σ' τὸ λαϊκὸ τους!

Τοὺς ηλεκτρισμοὺς καὶ τὲς ψυχρολουσιές διαδεχτήκανε τότες οἱ βεντούζες, τὰ βυζικάντια κι' οἱ συναπισμοί, ὡς ποῦ ἀλλάξε, σὲ φεῖδι τὸ πεσοῖ τῆς βράχης της, ὡς νὰ φύγ' ἡ λόξα πὸ τὸ μυαλό της.

Ἡ ὅσο ἀλλοιώτικη ἔγεινε μὲ τὸν καινούριο γιατρὸ ἡ ματιὰ της! Γλύκα κι' ἀγάπη καὶ χαρὰ διώξαν τὲς ἀστραπὲς καὶ τοὺς κερκιδούς της. Μὲ τὴν ψυχολογικὴ αὐτὴ ἐξέταση τῆς ματιᾶς καὶ τὴν ταιριαστὴ συμμόρφωση τῆς θεραπείας, ἡ δύστυχη φαρμακία γλύτωσε ἀπ' τὸ βαρὺ, τὸ φοβερὸ, ἐφιάλτη ποῦ τὴν ἐπνίγει!

Ἄλλη μιὰ, δεκάξιν χρόνων κοπέλλα, μισοῦσε τὰ γιατρικά, ὅπως ὁ διάβολος τὸ λιθάνι, ἔχοντας τὴν ιδέα πῶς δὲν τὰ σηκώνει τὸ μεταξένιο, τὸ ἀραχνόπλεχτο στομάχι της· εἶχε καρδιοχτύπια καὶ τρεμουλιές καὶ ἀπνίες καὶ λιγοθυμιές καὶ ζετινάγματα, ἔφτυνε ὅμως τὰ γλυκὰ γιατρικά, ἔχυνε τὰ ξυνὰ καὶ ἦταν ἔτοιμη... νὰ σὲ δειρῆ, ἂν κανένα πικρὸ τῆς διώριζε· ἀπελπίσῃ! δὲν συγκινιότανε ἀπὸ κανένα γιατρικό, ἔστωντας κι' ἂν αὐτὸ λεγότανε... ἀρσενικό! Ἄρκοῦσε καὶ νὰ τῆς δείξῃς μόνο ἕνα γιατρικό, γιὰ νὰ τῆς ἐρῶν ἀναγοῦλες κι' ἀνατριχίλες, νὰ γεννηθοῦν σ' τὴν ψυχὴ της τὰ πιὸ δυσάρεστα αἰσθήματα, καθὼς φανερὰ τὸδειχναν οἱ σκοτεινὲς κι' ἀγριεσ ματιές της.

Ἀναγκάσθηκα, γιὰ νὰ μερώσω τὲς ἀγριεσ ἐκεῖ-

νὲς ματιές, νὰ μερῶσω τὲς ρετσέτες καὶ νὰ περιερισθῶ σ' τὴ φυσικὴ θεραπεία, ὅπως τὰ τελευταῖα χρόνια συνειθίζουμα, τὸν ηλεκτρισμὸ δηλαδή, τὲς ψυχρολουσιές καὶ τὰ τριψίματα (massages, μαλάξεις). Μ' αὐτὰ τὰ μέσα καὶ τὴν κατάλληλη ψυχολογία ἔφερα σ' τὸν ἴσιο δρόμο τὰ νεῦρα τῆς ἀρρωστης, ποῦ τόσο καιρὸ εἶχαν παραστρατήσει.

Δὲν πρέπει νὰ ξεχνῶμε τὴν παράξενη ἐπιθυμιὰ πολλῶν ὑστερικῶν νὰ φανοῦν συμπαθητικὲς, νὰ κάνουν ὄλους νὰ τὲς λυπηθοῦν κατὰκρδα ἢ νὰ τὲς θαμμάσουν. Ἀπίστευτο εἶναι μ' ἀληθινὸ πῶς μ' αὐτὲς τὲς ιδέες προσπαθοῦνε μὲ κάθε τρόπο νὰ ὑποφέρουν, νὰ τυρανιοῦνται, χρόνια δλόκληρα, γιὰ νὰ πονοῦνε κι' οἱ ἄλλοι μαζὶ τους, νὰ θακροῦν, ν' ἀγρυπνοῦνε, νὰ μὴ μένουν ποτὲ ἡσυχοὶ... Ἐ τότε δὲ ἡ ἐξέταση τῆς ματιᾶς εἶναι σ' ἕνα γιατρὸ ὄπλο πολὺτιμο! Μόνο μ' αὐτὴ ξεδιαλύνεται ἡ ἀλλόκοτη αὐτὴ ψυχικὴ κατάσταση, ποῦ καὶ μεγάλους γιατροὺς ἀκόμα ἐπλάναψε... Βλέπουμε, λόγου χάριν, μιὰ ὑστερικὴ κόρη, ποῦ ὅσο μένει κοντὰ της ὁ πατέρας, ἡ μάνα, ἡ ἀδερφός, ὅποιος νᾶν' ἀπ' τοὺς δικούς της, βαρυναστενάζει γιὰ τὰ μύρια πάθια της καὶ πνίγει σ' τὰ χεῖλια της τὸ χαμογέλιο· κάθε ζωῆς καὶ χαρᾶς ἀχτίδα σβύεται σ' τὰ μάτια της τὰ βαρειά, τὰ βουρκαμένα σ' τὸ δάκρυ τοῦ πόνου της· μὰ... μὰ μόλις μείνῃ μοναχὴ της, τὸ σουρωμένο ἀπ' τὸν πόνο καὶ μαραμένο πρόμα εἶν' ἔτοιμο νὰ χαμογελάσῃ, νὰ βρῆ καὶ πάλι τῆς ζωῆς τὴ θεωρίαν, καὶ τὰ κουρασμένα μάτια, τὰ σβυσμένα σ' τοῦ πόνου τὴν καταχνιά, ζωντανεοῦν καὶ πάλι μὲ μαγικὸ, θαρρεῖς, φύσημα, δείχνουν πάλι γοργόστροφα τὴ φυσικὴ τους χάρη καὶ λαμπράδα.

Ἡ ἀρρωστη αὐτὴ ποῦ δὲν κοιμάται, ποῦ δὲν τρώει τίποτε δίχως παρακλίμα, ποῦ δὲν παθαίνει κρίσεις, σὲν εἶνε μοναχὴ της μὰ τυραγιέται ἀπ' αὐτὲς μπερὲς σ' τὴ μάνα της, εἶν' ἀπὸ τίς ἀλλόκοτες ὑστερικὲς ποῦ λέγαμα, θέλει νὰ ὑποφέρῃ, βρίσκοντας κάποια δυσκολοζήγητη χαρὰ σ' τῶν δικῶν της τὴν τυραγνία· ἡ ἀνακούφισή της εἶναι νὰ τοὺς βλέπῃ φοβισμένους, κλαυμένους, γεμάτους ἀπελπισιὰ καὶ σταναχώρια. Ὅ,τι κι' ἂν διατάξῃς σ' τὴν ἀρρωστη αὐτὴ θὰ πάρ χαμένο, ἂν δὲ φύγῃ ἀπ' τὸ σπιτί της· ὁ ἀέρας τοῦ σπιτιοῦ της τὴ χαντακῶνει· μάταιες εἶναι καὶ μάλιστα βλαβερὲς οἱ περιποιήσεις τῆς μάνας, τὰ χάδια της· χάνονται ὅλα μπροστὰ σ' τὸ θεότρελλο γενάτι της. Ἡρωϊκὸ γιατρικὸ τότες

ἡ ἀπομόνωση σὲ νοσοκομεῖο ἢ καλύτερα σ' τὴν ἐξοχί, μακρὰ πὸ κάθε συγγενὴ της.

Ἐνὴν κεῖ πέρα, μέσ' σ' ἀνθρώπους ποῦ δὲν φαίνονται νὰ μαρμαρίζουν ἀπ' τὰ πάθια της, ἀναγκάζεται σ' τὸ τέλος, μ' ὅλα της τὰ καυώματα, νὰ γενῆ ἄνθρωπος, τρώει καλὰ καὶ κοιμάται καὶ ἐκλουθᾷ τὲς διαταγὲς τοῦ γιατροῦ δίχως γενάτια καὶ φασαρίες. Ὁ Charcot ζώτησε μιὰ φορὰ ἕνα τέτοιο κορίτσι, ποῦ σ' τὴν κλινικὴ του τ' ἀπομόνωσε, γιὰτὶ τάχα μὲ τόσο πείσμα, σὲν ἦταν σπῆτι του, ἀρνιότανε νὰ φάῃ μέσ' σ' τὰ χάδια, ἀποκρίθηκε, τὴν ἀγάπη τὴν τρελλὴ τῆς μάνας μου, ξεχνῶσε νὰ ζητήσῃ κι' ἄλλο τίποτε τὸ σῶμα!

Σ' τὴ ματιὰ τῆς ὑστερικῆς πολλὲς φορὲς προμαντεύουμε κρίση κι' ὀδηγοῦμαστε σ' τὴν θεραπεία μας. Πρὶν ἐρθῇ κρίση θαρρεῖς πῶς ἡλεκτρικὸ ρέυμα τρέχει σ' τὰ μάτια τῆς ἀρρωστης καὶ τὰ στρέφει ἀνήσυχια, γοργὰ, ξαναμμένα, χωρὶς λόγο ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ ἀλλάζοντας τὴν ὄψη της· τότε χαμογελοῦνε γλυκὰ, σὲν ἔξαστερος οὐρανός, τότε κολοῦν ἀγριεμμένα ἢ βολώνουν καὶ τρεμοσβύνουν· οἱ παραξένες αὐτὲς παραλλαγὲς τῆς ματιᾶς εἶν' ἀπ' τ' ἀλάθητα σημάδια μελλοῦμενης κρίσης.

Πολὸ περίεργη τῆς ματιᾶς ἡ ὄψη πάλω σ' τὸ ὑστερικὸ χτύπημα. Σ' τὴν ἀρχὴ ἀτυχεῖσθη φλόγα σπιθοβολᾷ σ' τὰ μάτια καὶ στριφογυρνοῦν ἀνήσυχια καὶ ἀγριεμμένα, ὑστερα ὅμως, ὅσο κι' ἡ συνείδηση τῆς ἀρρωστης χαλαρώνεται, σβύεται κι' ἡ λαμπή της καὶ μισοκλείνουν νυσταγμένα· σὲ λίγο στυλόνεται ἡ ματιὰ παγωμένη, νικηρικὴ, τὲς πιότερες φορὲς ἀλλοίωση κατὰ μέσα, καὶ πέφτουν χαλαρωμένα, ὅπως σ' τὸν ὕπνο, τὰ γλέφρα ἢ σφιγγοῦνται σπασμωδικὰ σ' ἕνα μορφασμὸ πόνου· ὑστερ' ἔξαφνικ πέρνουν πάλι ζωὴ τὰ μάτια καὶ τινάζοντας, νὰ ποῦμε, ὀρθῶνοιχτα τὰ γλέφρα στυλόνονται γιὰ μιὰ στιγμὴ σαστισμένα, τρομαγμένα, σὲν κάτι φοβερὸ νὰ βλέπουνε. Σ' τὸ τέλος τῆς κρίσης βρίσκουν πάλι τὴ γοργάδα τους τὰ μάτια, μὰ ὅχι ἀμέσως καὶ τὴ φυσικὰ τους ἔκφραση· τότε φαίνονται χλιθερά καὶ πρακονεμένα, πότε σπιθοβολοῦν χαρωπὰ, σύμφωνα μὲ τὰ κριτικά, ὅπως λέμε, φαινόμενα, τὰ νευρικὰ δηλαδή κλάσματα ἢ τὰ Σαρδωνικὰ γέλια, ποῦ συχνὰ τότες παρουσιάζονται.

Σ' τὴν ὑστερικὴ κρίση συχνὰ εἶναι τὰ παραμιλητὰ καὶ τὰ παραλογισμάτα· παρακλιὰ ἡ ἀρρωστη σχετικὰ μὲ τὲς συνειθισμένες σκέψεις της ἢ, σὲ

ΕΠΗΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

ΓΙΑΝΝΗ Α. ΚΑΜΠΥΣΗ

ΟΙ ΛΕΚΑΠΗΝΟΙ

Ὁ Περικλῆς. Ἡ τύχη, ματμαζέλι, ποτὲς δὲν διευτύνει στὸν πόλεμο τὲς σφαίρες ἐναντίον ἐλείνου, ποῦ τὲς λαχταρεῖ τόσο.

Ἡ Μάρθα (μὲ κάποιον φρένη). Σωπάει (λίγο μὲ κακεντρέχει). Θὰ νόμιζε κανεὶς, ἂν εἶς ἄλλοι, πῶς πήγατε ἐκεῖ ναῦτοχτονησέτε...

Ὁ Περικλῆς. Κ' ἔτσι εἶναι. Τότες πῆγα γιὰ ναῦτοχτονησῶ...

Ὁ Λέαντρος, Μπῆ, γιατί;

Ἡ Μάρθα Σοῦ εἶπανε σένα νὰ μὴ λὲς ἀνοησίες.

Ὁ Λέαντρος (ἐφνεσ) Ἐρῶ ξέρω. Ὁ θάνατος τῆς Μαρίας, σὲς ἐλύπησε... Γι' αὐτὸ δὲν εἶναι κ. Περικλῆ;

Ἡ Μάρθα. Εἶσαι ἀτκατος σήμερα. Θὰν τὸ πῶ τῆς μαμάς ἄμα ἔρθει.

Ὁ Λέαντρος. Γιατί; τί ἔκαμα; Φαίνεται ἐσύ εἶσαι στὰ νεῦρα σου σήμερα...

Ἡ ἀρχὴ του στὸ 117 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ».

Ἡ Μάρθα (σηκώνεται). Τώρα βλέπεις (ἔρχεται στὴν πόρτα ἀνήσυχη) Ποῦ εἶναι ἡ ματμαζέλι; (φωνάζει) Ματμαζέλι! Ματμαζέλι!... Αὐτὴ θὰ σὲ ἡττάσει.

Ὁ Λέαντρος. Δὲν ξέρει πιά πῶς νὰ φερθεῖ κανεὶς μὲ σένα (φεύγει θυλωμένος).

Ὁ Περικλῆς (ἀμέσως σηκώνεται). Δὲν ἀπορήζατε πῶς παράτανα τὴ βίβλιτά μου; (Ἡ Μάρθα στρέφει ἀπὸ τὴ θέση της). Ἐρχομαι, Μάρθα, νὰ σοῦ πῶ ἔαυτερα τί πρέπει. Μὲ βλέπεις πιά ἀποφασιστικῶς. Δὲν ἔχω τοὺς διισταγμοὺς ποῦ εἶχα τότες. Πῆς πῶς ὁ πόλεμος μ' ἔλλαξε... (σταματᾷ).

Ἡ Μάρθα (συγκρατημένη). Τί θέλετε νὰ μοῦ πείτε;

Ὁ Περικλῆς. Γλήγορα θὰ σοῦ τὸ πῶ, μὴν ἔρθει ὁ δουτοχτής κ. Κράκευρας. Πρέπει νὰν τὸν ἀφίσεις αὐτὸν τὸν ἀνῆρωπο. Πρέπει νὰ μὲ ἀκολουθήσεις ἐμένα, Μάρθα.

Ἡ Μάρθα (μὲ μικρὸν ἔλιγγο). ὦ!... (γέρνει στὸ ντιβάνι).

Ὁ Περικλῆς. (Κοντὰ της). Συγκινεῖσαι; Τὸ εἶξερα, Μάρθα. Μάγαπᾷς, μάγαπᾷς ὅπως τότες. Ἐγὼ πάντα ἐμάθαινα γιὰ σένα. Μοῦ ἔγραφεν ἡ ἀδερφή μου τὲς διαδόσεις τοῦ κόσμου. Λόγια, λόγια, ἔλεγα. Τὴ Μάρθα νὰ περνοῦν τρελλή;

Ἡ Μάρθα (μὲ συγκράτηση). Μὲ περνοῦν λοιπὸν τρελλή;

Ὁ Περικλῆς. Ἀποῦ δὲ σὲ νιόθουν, ἀποῦ δὲ σὲ ξέ-

ρουν, βέβαια σὲ περνοῦν τρελλή.

Ἡ Μάρθα. Τάχα δὲν εἶμαι στάληθινά μου;

Ὁ Περικλῆς. Ἀφῆσέ τα τώρα αὐτὰ, καὶ μίλει μου γι' αὐτὸ ποῦ σοῦ εἶπα...

Ἡ Μάρθα. Ὅχι, κ. Περικλῆ. Πιστέψατε κέσεῖς τὴ διάδοσή. Ναι, δὲν εἶμαι καλὰ. (σηκώνεται) θέλετε νὰ εἶς πῶ λοιπὸν καί. Ἀλήθεια, δὲ μοῦ λένε ποῦ εἶναι ἡ πατρίδα σας;

Ὁ Περικλῆς (τὴ κοιτάζει ἐλαφιασμένα)...

Ἡ Μάρθα. Δὲν ἔχετε πατρίδα ἐσεῖς; Ἐἴτε δῶ. Κοιτᾷτε αὐτὴ τὴ γλιττρα μὲ τὰ ρόδα... Ἄ, αὐτὰ τὰ ρόδα τ' Ἀπριλιάτικα, ποῦ δὲν τὰ χάνεψε ἡ Λοκούστα, ἔχουν πατρίδα. Ἡσὸς εὐτυχισμένες εἶναι οἱ τριανταφυλλίες. Εἶναι καρφωμένες ἐκεῖ ποῦ φύτρωσαν. Γύρω τους συγκεντρῶνουν ὅλο τὸν κόσμο τους. Ἡ ζωὴ τους κι' ὁ θάνατός τους στὸν τόπο τῆς γίννητῆς τους πάντα. Ὁ ἴδιος πάντα ἀέρα. Μέννεῖτε; ἔχουν πατρίδα· μιὰ πατρίδα, ὀρισμένη. Ποιὰ εἶναι ἡ δική σας πατρίδα;

Ὁ Περικλῆς (συγκρατημένος). Ἀφῆσέ τα, Μάρθα, αὐτὰ. Ἐγὼ σὲ ἐνοῶ· μόνο ἐγὼ σὲνοῶ.

Ἡ Μάρθα. Εἶδατε τὸ βιβλίό μου; (τὸ πέρνει) Εἶναι ὁ Φάουστ μου. Ρωτεῖστε με ἀλήθεια: Ποῦ εἶναι ὁ δρόμος; θὰ εἶς ἀπαντήσω. Δὲν ὑπάρχει δρόμος... Τί τὰ θέλετε; Hast du Begriff von Oed' und Einsamkeit? Ἄδα: οὐ ξδαο! ἄδαο! ὀλοῦθε ξδαο. Σκοτάδι παντοῦ. ἄχ! ἄχ! πῆ-

να όνειρεύεται, ξαναπαρσταίνει σκηνές που μεγάλη της άφηκταν εντύπωση. Καί τότε φανταζόμενη κάτι φοβερό τινάζει σπασμωδικά τά χέρια της, διώχοντάς, ταχα, κάποιον μισητό πρόσωπο, κι άλλα τών άλλω ξεφωναί και άγριες, τρομαγμένες, ματιές σου ρίχνει: τότε πάλι, παρακινούμενη από αισθηματικές σκέψεις, γλυκά χαμογελά και λογάκια τρυφερά ψιψιρίζει: και σε μιά μικρή φλογερή συμμαζεύει την έρωτερμένη ψυχή της.

Άλλοτε, σε παραμίλημα θρησκευτικό, με μετανοίες κι άκαταλόγιστες προσεύχες κι ύμνωδίες, ή ματιά προσηλώνεται παρακλητικά σ' τ'ά ούράνια, γεμάτη από θεϊκή άγάπη, σκοτισμένη από κάποι' άθώρητη θεϊκή λάμψη! Είναι δυνατό πάνω σ' την προσβολή να συνομιλάμε με την άρρωστη και μάλιστα ν' άλλάζουμε τό παρκαίλημά της όπως θέμε. με μάγια θαρρείς τότε ή ψυχή πέρνει τις πιδ ενάντιες εντύπωσης και φανερόνουνται μέσ' σ' τή ματιά, σα σι καλειδοσκόπιο, ύστερ' άπ' τή λύπη χαρά κι ύστερ' άπ' άγάπη ήρη και μίσος! Βάλλε, λόγου χάρη, σ' την άρρωστη την ιδέα πως γερεμένος φοξερός ξαναίγεται μπρός σ' τ'ά πόδια της, ή πως φονιάδες της στύσανε καρτέρι, κι άμέσως θα ζουγκρωτίζ' σ' τή ματιά της ή τρομάρα, ο ήγώνας για τον κίντυνο: άρκεί πάλι να της βάνη; σ' τό νού πως βρίσκειται μέσ' σι περιβάλλι, πως κρίνα τριγύρω κοτχέβολούν και τριαντάφυλλα και πουλάκια γλυκοκλάουν, για να λάμψη κι ή ματιά της πρόσχαρη.

Όταν ή κρίση τελειώση, τίποτε ή άρρωστη δε θυλάται, άπ' όσα σ' αυτή έλεγε ή έκανε, κι αν άκόμα βελθώσουμε την ενθύμησή της. Άν όμως έρθη κι άλλη κρίση, ξαναρχουνται οι εντυπώσεις που σ' την πρώτη θαλήθηκαν και με θαυμαστή ομοιότητα και σ' τή ματιά και σ' τή φωνή και σ' τ'ά κουνήματα ξεδιπλωνονται παύολογικώς σκηνές ίδιες κι' άπαράλλαχτες.

Το ίδιο γίνεται κι άμα τό πρώτο νευρικό χτύπημα προκλέστηκε από κάποιον ζωηρό ψυχικό πάθος, θυμό, άνανάχτησι, τρομάρα, μεγάλη χαρά: σ' τις ύστερες κρίσεις ή ίδια σκηνή παρσταίνεται σ' την ξαναμμένη της άρρωστης φαντασία και τ'ά ίδια πάθη κληρονομίζονται σ' τή ματιά, σ' τ'ά λόγια, σ' τις χειρονομίες.

Κάποτε την ύστερική κρίση παρεκλουθ' βύθος (λήθαργος), άληθινού θανάτου ζουγαφιά: χαλαρώνουνται τότε τ'ά κρέατα και σβύνεται φαινομενικά

ή συνείδηση κι ή αισθηση, όπως μαρτυρ' ή νεκρή κι άποχαυνωμένη ματιά, που με κανένα έρεθισμό τήν παράμικρή ζωή δε δείχνει.

Όπως σ' τον ύπνο, κλείνουνε βρεσιά τ'ά γλέφαρα, γυρίζουν οι βορβοί κατ' άπάνω και ή κόρη μεγαλώνει και καθόλου δεν κουνιέται μπρός σ' τό φως. Την κατάσταση αυτή μπορούμε και μεί: να προκαλέσουμε ύπνωτίζοντας ένα πρόσωπο, φέροντάς μου, δηλαδή, ένα ύστερικό παροξυσμό ή μιά ύστερική ψύχωση.

Δεν έχουμε σκοπό να πούμε πολλά για τ'ά παράξενα φαινόμενα του ύπνωτισμού, που τόμους όλόκληρους μπορούνε να γεμίσουν. Άπό τ'ά παλιά μαγικά μυστήρια, τις μαγνητικές δύναμες και τ' άλλα σκοτεινά κι άφραστα σ' τό λογισμό τ' ανθρώπου, ξεκαθαρίστηκε σήμερα κι αυτός, πέρας' από τή Λυδία πέτρα της έπιστήμης, κι έν' άπ' τ' άτίμητα στολίδια της λογκριάζεται. Άφίνοντας σ' τή νευρολογία τήν εξήγησή του, τήν τωρινή θεωρία του, περιοριζόμαστε μόνο σ' τό θέμα μας, τήν εξέταση της ματιάς του ύπνωτισμένου. Τό θέμα τούτο είναι τόσο σπουδαίγ, π' αξίζει, με τήν αλήθειαν, να τ' άφιερώσουμε ξεχωριστό κεφάλαιο.

(άκολουθεί)

Γ. ΑΒΑΖΟΣ

ΖΑΝ ΜΩΡΕΑΣ

Αώ κι' είκοσι μέρες ή Μούσα μάς έφερε σ' την διόλουκη πόλη μας τον ποιητή της «Ιφιγενείας» Ζάν Μωρεάς. Είταν ένα από τ'ά όνειρά του να ζήση μερικώς ήμέρες σ' τό μητρικό της Άττικής χώμα την εποχή του φθινοπώρου. Και τ' όνειρό του αυτό τό τόσο νοσταλγικό, έπραγματοποιήθηκε.

Ό Μωρεάς σ' τό ταξίδι του αυτό από τις όχθες του Σηκουάνα δεν μάς έρχεται μόνον ένδοξος, αλλά πραγματικά στεφανωμένος με τό φεγγαρόλο στεφάνι της δόξας με τό όποιο ο ξανθός Άπόλλων περιβάλλει τ'ά μέτωπα τών ύψηλών του οράου δημιουργών.

Πώς έφυγεν από την Άθήνα ο ποιητής κι Παπαδιαμαντόπουλος έγράφημε ίσως πολλές φορές. Τί μάς μέλει όμως πώς έφυγεν; Όπως τόσο άλλοι. Με όνειρα και με πόθους ύψηλούς. Και αυτό όμως δεν σημαίνει τίποτε. Τό σπουδαιότερο είναι ότι ο κ.

Παπαδιαμαντόπουλος έγινε Μωρεάς και ότι τό όνομα αυτό σήμερα επάνω σ' τ'ά φτερά της φήμης κάνει τον γύρο του κόσμου συνοδευμένο από την Έλληνική Άρμονία, τήν Έλληνική γαλήνη και Όμορφιά.

Ό αυτή ή Έλληνική Όμορφιά! Είναι όλοσώματη άπλωμένη μέσα σ' τό ποιητικό έργο του Μωρεάς, από τις «Σύρτες» ως τον τελευταίο στίχο της «Ιφιγενείας», τό έργο τούτο που κλείνει άδελφωμένο τό πνεύμα του άρχαίου τραγικού με τό πνεύμα του ποιητή τών «Στροφών».

Τίποτε πέραν του Έλληνικού ούρανού. Τό φως του τον συνώδεψε παντού. Και όταν άκόμη βυθίζονταν σ' τις όμίχλες του Συμβολισμού με τον Βεργλαίν και τον Μαλλαομέ και τότε άκόμα ή Άττική χάρη και τό Άττικό φως σιμά του. Και γίνηκεν ένας από τούς ιδρυτάς του Συμβολισμού. Αδιδς από όλους τούς Γάλλους ποιητάς ανέλαβε ν' άπαντήση σ' τό όρθρο του Μιτρούνη για τούς «ποιητάς της παραμής» που φάνηκε σ' τον Παρισινό «Χρόνος» τό 1885. Είταν ή εποχή τότε που ο ήλιος του Παρνασσισμού έγερονε σ' τή δύση του και τό άστρο του Συμβολισμού έρχηγε τις πρώτες του λάμψεις σ' τον ορίζοντα με τ'ά «Καντιλήνη» και τούς στίχους του Μαίλαομέ, του Βεργλαί και τόσων άλλων άκόμη. Είταν ή εποχή που δημοσίεψε σ' τό Φιγαρόν τήν περίφημη «προκήρυξη» του που τήν έσχολίασε και τον «Χρόνος» ο Άνατόλ Φρανς και σ' τον όποιον άπάντησε πάλι σ' τον «Συμβολιστή».

Μά τό φως του Άττικού ούρανού πάντα σιμά του. Άν δεν έπλημμύριζε τούτο τήν ψυχή του ίσως θα έμενε πάντα Συμβολιστής όπως τόσο άλλοι. Ό ποιητής όμως δεν λησιμονούσε ότι έφυγεν από τήν πόλη της Παλλάδος και έπρεπε να ξαναγορίση πάλι εις τον Παρθενώνα. Άγαπούσε τις σιμές, αλλά τις σιμές που δημιουργεί εις τήν Ακρόπολη ο ήλιος όταν ανατέλλη και όταν γέρνη πίσω από τήν γαλανή θάλασσα του Σαραονικού.

Ό ιδρυτής του Συμβολισμού ένα καλό πρωί κουρασμένος από τ'ά σύμβολα εκτύπησε σ' τήν θύρα του 16ου αιώνος. Ό Ρουσό και ο Μπελέ κ'ατι του έπριθύοισαν σι' αττι και ο «πειρατής προσκυνητής» τών οράων βωμών, τών μελαγχολικών Άλοών και της Μεσαιωνικής εποχής άρχισε να τονίζη τό τραγούδι του εις άλλους όυθμούς με άλλους ήχους. Μέσα σ' τούς νέους του ήχους ή Ρωμανική Σχολή έδη-

βαινα. Ποιός ξέροι αν δεν ιδώ τό φως; Ό θάνατος είναι ζωή κι αυτός είναι μόν'χα μεταβλημένη της ζωής κατάσταση!

Ό Περικλῆς. Όχι! Μάρθα. Στη Ζωή Ίσως υπάρχει θάνατος. Μά στο θάνατο δεν υπάρχει ζωή... Άκουσε με!

Ό Μάρθα (νευρικά). Λοιπόν δεν ζει πιά; Ό θάνατος της με τ'άβηξε κοντά της. Δεν τ'ά ήθελε ή φτωχή, όπως έγω δεν τ'ά ήθελα να πεθάνει. Κύριε, κύριε. Ίσως να είναι τό φως...

Ό Περικλῆς (με φρίκη). Ό Μάρθα; ...

Ό Μάρθα. Βλέπετε που δεν πέθανε. Μέσα σας ζει όπως και σε μένα, κι όλο'θε τριγύρου. Σέρετε, κύριε, μεθ'όσο συμπληρώνεται ένας χρόνος. Έγω: πρώτη φορά τήν ξαναμετάτω. Τό θυμόσατε, κύριε, εκείνο τό σαλόκι με τ'ά ρόδα; Έκείνο τό μπουκέτο σας τό μαραμένο; Τό σχέδιο του θείου Στάμου; Είπτε πως δεν τ'ά θυμόσατε! ...

Ό Περικλῆς. Ναί! Τ'ά θυμάμαι όλα και θα σου πω γιατί τ'ά θυμάμαι.

Ό Μάρθα. Είταν εκεί μιά πεταλούδα κι' εύώδιαζε τ'ά ρόδα. Πεταλούδα διάφανη κι' άχνή κι' άπόξηνη του κόσμου τούτου. Γύρω της έζούσε ο κόσμος τών λουλουδιών και τών άστρων. Φτερουγούσε στήν ατμόσφαιρα της χαράς και του άνίθους... και τήν έτρεφεν ή άγάπη της σ'ένα παράξενο ρόδο μάγκαθια. Και πήγε ή σφήκα με τό κεντρί της και της κέντησε τό ρόδο και τό ρόδο της έγυρε κεί-

κείνη πέταξε ψυχή κι' άλλου πιά καρτεράει τό ρόδο της. Σέρετε ποιός είναι ή σφήκα;

Ό Περικλῆς... *

Ό Μάρθα. Προσπαθείτε να μου τ'ά κρύψετε; Όχι. Έγώ είμαι ή σφήκα και σεις είσαστε τό παράξενο ρόδο. Κ' ή ψυχή που πέταξε και σας προσμένει ζει πάντα ζει! ...

Ό Περικλῆς (μείζωψη). Όχι λοιπόν! Όχι! Μή θέλετε να μου θυμάστε, δη: έγω δε, θυμούμαι πιά. Έλα, Μάρθα. Έλα να σου θυμάτω ότι έγω πάντα θυμούμαι. Τίποτε! τίποτε δε φτάνει τή συγκίνηση και τήν άνατριχίλα της δικής μας της στιγμής. Είρθε εκείνη να μ'ος τή δυναμόσει. Ό θάνατός της ως γίνει τό αιώνιο μας σπιχοδόσιμο. Τ'ά ρόδα μαρήθηκαν γύρω της; Νέα ρόδα θα ξαναγίνουν. Δε με προσμένει πουθενά εκείνη, κ'εγώ με προσμένεις τόσον καιρό. Άναθαρίστηκα! Έγω, Μάρθα, και δε βλέπω τήν άπάντια, όπως ένόμιζα. Μή χύνεις τό λάδι της κολυμπήθρας σου της άληθινής. Έλα να βαρτιστείς κ'εγώ και μέσα. Ό πόνος μας δε θα σβήσει κι' από τό άναμά του θα ξεχουθεί κάτι άναπάντεχο. Έλα να εξηγηστούμε στο μαρτυριό μας, που ή Μάρθα ποτές δεν έγνωρίσε...

Ό Μάρθα. Έμεις τή σκοτώσαμε, κύριε! ...

Ό Περικλῆς. Ψέμα... ψέμα! ... Έκείνη μ'ος έκότωσε. Έκείνη ήρθε να μ'ος σκοτώσει. Έκείνη ήρθε να μ'ος μάς σα σφήκα με τό κεντρί της μελωμένο. Άν

εκείνη πέθανε, εκείνη έπρεπε να πεθάνει. Έμεις θα ζήσουμε... πρέπει να ζήσουμε... πρέπει να θελήσουμε να ζήσουμε...

Ό Μάρθα (γέροντας σαν κατάκοπη στο ντιβάνι). Δε μπορώ πιά. Άφείστε με, σας παρακαλώ. Είμαι μισοπεθαμένη. Δεν ζω δεν αιστάνομαι παρά για να έτοιμάζω τήν κηδεία μου... Άχ! άφείστε με...

Ό Περικλῆς. Έστ' μονάχ' ζεις. Σέρετε πότες άναγεννήθηκα; Τή βραδιά του πανικού. Άπό πριν έδλεπα τ'ά σημάδια του δηλαδή τ'ά αιστάνομουν. Έκείνο τό βράδι του αίσχους μας; παραμέριξα σ'ένα έρημοκλήσι. Είταν μεγάλη Παρασκευή με ο στυχωμένος του έρημοκλήσιου δεν είταν κατεβασμένος. Τ'ά κοπάδια έτρεχαν να γλυτώσουν τό πρόστυχό τους τό κουφίρι. Κι' αυτό μου φάνηκε θάνατος. Τότες είπα μέσα στα σκοτάδια: Κοίτα τ'ά σαπιοκούφαρα που φορεσαν μάσκες για να παίξουν τό μεγάλο παιχνίδι της ζωής. Και μέσα μου άνταρτέθηκε ένας άγνωστος πόθος. Μιά λαχτάρα ναοχωμένη και σε θυμήθηκα, δηλαδή πότες σε έξέχασα; και ξανάπα όρθος μέσα στα σκοτάδια! Ό μόνος άνθρωπος που ζει φορεί μάσκα για να παίζει τό άηδέστατο παιχνίδι του θανάτου. Ναί! Έστ' ζεις! μονάχα έσύ. Έκεί πάνω αν ήσουν θαντόνιωδες. Δεν σου είπα; Δένε για τούς ήρωισμούς μου. Ποιούς ήρωισμούς μου; Έγω ήρθα από τ'ά υπερβόρεια, που τραδιόμουν να πνίγω τήν άνάγκη που νόμιζα, για να

μιουργήθη κ' ἐνθὸς τὸ Παρσί ἀλλάλαζεν, ὁ Δάντης καὶ ὁ Βιργίλιος τὸν ἀγκάλιαζαν γιὰ νὰ τὸν φέρουν νὰ συνομιλήσῃ μετ' αὐτὸν «Ἐριφύλην».

Ὁ Μωρεῆς ἀπὸ τὴν στιγμήν ἐκείνη ἔμπαινε εἰς τὸν πάλευκο δρόμο τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ καλλιτεχνικός του δρόμος εἶναι μοναδικός εἰς τὴν ἱστορία τοῦ κόσμου. Οἱ ἐπισκέψεις του καὶ ἡ θητεία του εἰς τοὺς διαφόρους ναοὺς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης τὸν ἔκαμαν νὰ θέλῃ διὰ τὰ γύρω του πράγματα νὰ εἶνε τέλεια, ἀπλά καὶ ἁρμονικά, καὶ νὰ ὀμιλῇ μετ' εὐφροσύνη καὶ ἐπαινιμότητος γιὰ ὅ,τι πολυούνητο καὶ ἀναρμόνιστο.

Προσοχὴ εἰς τὰ λόγια του, νέοι καὶ γέροντες ποιηταί, ὅταν σιμᾶσθε, ὀμιλεῖτε. Προσοχὴ γιὰ εἶναι πᾶν τὸ χροῦδι τῶν ἀνθέων ποῦ χάνεται καὶ φεύγει μὲ τὸ ἐγγύστε. Ὁ Μωρεῆς ποῦ βλέπετε ἱερουργεῖσθε καὶ σᾶς ὀμιλεῖ γιὰ ποίηση, γιὰ τέχνη, γιὰ γλώσσῃ—ἰδίως γιὰ τὴν Ἑλληνική—δὲν εἶναι ὁ ποιητὴς ὁ βυθισμένος εἰς τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας. Εἶναι ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὰς θεωρίας ὅπως εἶναι κ' ἀπὸ τὸν θάνατον ἀκόμα ποῦ ἄφησε καὶ ζοῦν ἐκεῖνοι ποῦ θά ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἀναμνήσεως του.

Ὁ ποιητὴς φέρει πᾶν τὸν Ἀπόλλωνα εἰς τὴν ἄκρην τῶν δέκα δακτύλων του, ἐρωτευμένος περιπαθεῖσθαι μετ' αὐτὴν τὴν τελευτήτα τῆς μορφῆς, ἀναδημιουργὸς τῆς ἀρχαίας Ὀμορφίης εἰς τὰ χρόνια μας, δὲν αἰσθάνεται κανένα θέλημα γιὰ τὴν νέα ζωὴ καὶ τὴν νέα τέχνη ὅταν διὰ τὰ στοιχεῖα ποῦ ἀποτελοῦν αὐτὴν τὴν ζωὴ καὶ τέχνην δὲν εἶναι ἀπλά καὶ ἁρμονικά.

Ὅπως γιὰ τὴν Γαλλίαν εἶπαι καὶ γιὰ μᾶς τώρα, γιὰ τὴν φτωχὴν μας λογοτεχνία, ἡ ποίηση τοῦ Μωρεῆς εἶναι ἓνα φωτεινότερον ἀστὲρ ποῦ πρέπει νὰ τὸ παρακολουθήσωμε εἰς τὸν διανοητικὸν μας δρόμον ἂν κ' ἐμεῖς θέλωμε νὰ ἐνσαρκώσωμε εἰς τὸ ἔργον μας τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν τέλεια ὁμορφίαν. Ἄς παρακολουθήσωμε τὸ παράδειγμα του κ' ἂς μὴ τὸν ἐνοχλοῦμε μετ' ἄλλα ζητήματα. Εἶναι ἡμετέροιον ὄλον αὐτῶν τῶν πραγμάτων διότι ἔχει τὴν ἀντίληψιν ὄλον καὶ διασκεδάζει μετ' αὐτὴν ἀνθρώπινον ματαιότητα.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

με συντόχει μόνον μιά σφαῖρα σὺς πόδες ποῦ θὰ με κύλωναν. Τοῦ κάκου! Βουτούσα μετ' ἐν τῷ πόδι αὐτῷ κ' ὁ κόσμος τὸ νόμισμα ἡρώσεός μου. Στὴ φωτιά!... Στὴ φωτιά!... Δὲς καὶ ἔλασσε ποῦ ἄλλοτε εἶλεως πῶς τὸ μόνον ἄγνὸν στὴ φύσιν εἶναι ἡ φωτιά! Ἐκείνη λοιπὸν με ἐξέγινε Εἴπα πῶς δὲν με βρήκε σφαῖρα προηγήτερα. Ὁχι! με συντόχει ἢ ποῦ καταστρεφτικὴ μπέμπα! ἡ ὄβιδα τοῦ ἐξαγνισμοῦ. Ἡ εἰλικρινεὶα τῆς ἀγάπης τῆς ζωῆς. Κι ἀπὸ τότες ἔγινε ἥρωας. Στὸ Βαλεστίνου, ὅπου ἔτελλος χάρθηκε μετ' ἐλλογῆς του, δὲν χουμοῦσα στὴ φωτιά ἀπὸ ἀπελπισία πιά, ὄχι. Χουμοῦσα ἀπὸ τὴν λατρεία τῆς ζωῆς ποῦ ἀναγνώρισα. Γίνου ἥρωας καὶ θὰ ἴδεις τί ἀξίζει ἡ ζωὴ. Ἄς ἔρχονταν πιά κ' ἡ σφαῖρα. Τί θὰ μοῦ ἔκανε; θὰ μοῦ ἔδινε τὴν κλωνιότητα, ἔπειτα πρὸ λίγων ἡμερῶν θὰ μοῦ ἔδινε τὸ θάνατον. Τὸ ἴδιον δηλαδὴ ποῦ θὰ μοῦ ὄσεις κενύ... Κέτος! ἔρθε νὰ σεῖρω. Δὲν εἶμαι ὁ ἴδιος ἄνθρωπος κ' εἶμαι ὁ μόνος ποῦ σοῦ περιάζει. Μετ' ὀννητες ποῦ εἶναι ἡ πατρίδα μου. Σὲ σένα εἶναι ἡ πατρίδα μου. Κ' εἶδες πῶς με τρεχάει ἡ πατρίδα μου. Μάρθα, γιατί ἐστὶ θέλεις νὰ εἶσαι ἄπικτη;

Ἡ Μάρθα (μετ' ἐκτεταμένη μιλία). Ὁχι! σὺ πᾶτε... σὺ πᾶτε ὡς παρακαλᾷ.

Ὁ Περικλῆς. Γιατί ἐστὶ θέλεις νὰ μὴν ἔχεις πατρίδα!...

Ἡ Μάρθα. Ἀφέριτε με πιά. Εἶμαι ἐρεθισμένη

σάλλον. Ἐχω ὑπόσχεση πιά, ἔχω καθήκοντα. Φύγετε σὺς παρακαλᾷ.

Ὁ Περικλῆς. Γι' αὐτὸ θὰ μείνω. Πρέπει νὰ πετάξω αὐτὴ τὴν μάσκα πιά. Ἡ ὑπόσχεσή σου καὶ τὸ καθήκον σου, ὅπως τὸ πῆρες, σοῦ τὴν ἐπέσφαιρα. Ἀνατριχίλω νὰ σε φαντάζομαι γυναίκα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου. Τί νὰ στὸ πῶ; Δὲν πᾶ ἔξω; Δὲν ἔξερεις πῶς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τὸ μόνον ἄγνὸν τῆς φύσεως τὸ περιφρόνησε! Δὲν ἔξερεις πῶς κἄπεις σκέτες δέντρων τῆς πῆρας γιὰ Τούρκους καὶ βρέθηκε μετ' ἐλλογῆς του στὴ Στυλίδῃ ὅστερα ἀπὸ δύο μέρες; Δὲν ἔξερεις πῶς ὁ Σμολένσκης δημοσία εἶπε, ἅμα τὸν ἀνεκάλισαν στὴν Ἀθήνα τὰ μέσα τοῦ θεῖου του, πῶς θὰ ἀτιμάζονταν ἡ σφαῖρα ποῦ θὰν τὸν μουσκετάρει;

Ἡ Μάρθα. Αὐτὸ εἶναι ὁ ἐξελκισμός μου...

Ὁ Περικλῆς. Μὴν τὸ λές! Ἐάν τὸν σκοτώσω λοιπὸν ἐγὼ καὶ μετ' ἐν τῷ κέντυνο νὰ τιμάσω τὴν σφαῖρα τοῦ πιστολιού μου...

Ἡ Μάρθα (πετάξεται ὀρθῶς). Τί λέτε; Τί λέτε;... (ἔρχεται κοντὰ του). Λοιπὸν μετ'... Δὲν ἔξερεις.

Ὁ Περικλῆς. Ἀξίζει λοιπὸν αὐτὸς περισσότερο ἀπὸ τὴν Μαρτίνα;

Ἡ Μάρθα (πέφνοντάς του τὰ χέρια). Ὁχι, Περικλῆ. Κοίταξέ με; Ἐπὶ μόνος μένοσε, ἔληθη. Τί θέλεις νὰ σοῦ πῶ; Ὁχι, κ' ἂν θέλεις τὸ ξέρεις. Τί θέλεις λοιπὸν νὰ κάμω;

Ἡ ΠΥΓΓΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ^(*)

III

Ἡ ἰδεολογία τοῦ λογιστάτου, οἱ ἐλπίδες εἰς συνδρομὴ τῶν ξένων ποῦ θὰ μᾶς τὴν ἔδιναν γιὰ τὸ χατῆρι τῶν μεγάλων προγόνων, οἱ τρελλοὶ πόθοι καὶ τὰ τρανὰ ὄνειρα ποῦ ὑπεβλήθησαν καὶ ὑποθάλλονται ἀπὸ τὸ σκολιὸ, ἔθεσαν εἰς κυκλοφορία ἰδέες οἱ ὁποῖες μᾶς ἔφεραν εἰς τὴν σημερινὴν ἀξιοθρήνητην κατάστασιν. Διότι ὁ κόσμος κυβερνᾶται ἀπὸ ἰδέες καὶ συχνότατα ἀπὸ τολμηρότατες; καὶ ἀλλόκοτες.

Γιὰ τοῦτο ἴσα ἴσα λέω τῇ Δατκλωσύνῃ ὑπεύθυνα καὶ ὅσες, ἀπρόσεχτα, ψέφτικες καὶ σφαλερές ἰδέες ὑποβάλλει εἰς τὸ ἔθνος ἀκόμα σήμερον.

Χόρη λόγου ἡ ἰδέα πῶς οἱ Δυνατοὶ τῆς Εὐρώπης ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὸ Σοῖ μᾶς θὰ μᾶς ὑποστηρίξουν, ὄχι μόνον καταπολέμησε καὶ ἐδυνάτισε τὴν ἄυτοπεποίησιν, ἀλλὰ μᾶς ὄθησε καὶ εἰς ἐπιζήμιες ἀποκοτίες.

Καὶ δὲ θέλω βέβαια νὰ πῶ, πῶς ὁ φιλελληνισμὸς εἶναι καθαρὸν παραμῦθον καὶ ὅτι περιορίσθηκε αἰώνια εἰς πλατωνικὰς ὑποσχέσεις, διότι δὲ λησμονήσα ὅτι εἰς τὸ Ναυαρίνον χρωστάμε τὴν τελικὴν ἀνεξαρτησία μας, μὰ ἔχω τὴν πεποίθησιν πῶς ὁ Φιλελληνισμὸς ὅταν ἀγνὸς ἐκινήθηκε πραγματικῶς, δὲν εἶχε ἐλαττήριον τὴν στοργὴν πρὸς τ' ἀγγόνια τῶν προγόνων ἀλλὰ τὴν συμπάθειαν καὶ τὸ θαυμασμὸν γιὰ τοὺς ἥρωας καὶ τὸν εὐγενικώτατον καὶ γενναιώτατον ἀγῶνα τους. Τὴν διαγωγὴν τοῦ καθενᾶ Φιλέλληνα, ποῦ δὲ μᾶς ἐφούσκωσε μόνον μετ' ὀρίων, ἂν τὴν μελετήσωμε προσεχτικῶς, θὰ τὴν βροῦμε ἀπαράλλαχτην μετ' ὀρίων τοῦ λόρδου Βύρωνα, ὁ ὁποῖος κατέβηκε νὰ βοηθήσῃ μετ' ὀρίων τοῦ ἄγῶνα καὶ νὰ σκοποθῇ, ὅταν εἰς τὴν ἕψιν τῶν Μεσολογγίτικων προμαχῶνων βροντοῦσαν καὶ ἀστραφταν τὰ καρουφύλλια τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκουμένων.

(*) Ἡ ἀρχὴ του εἰς τὴν 119 φύλλο του «Νουμά».

Στὸν Φιλελληνισμὸν ἔρα ὁ σωστός Ρωμηὸς δὲ βλέπει παρὰ μιά ταπεινωτικὴ οὐτοπία καὶ μιά πληγὴν τοῦ χαρακτήρα τοῦ Κράτους, ποῦ χρόνιαν καὶ χρόνιαν τὴν δουλεύουν οἱ φαμαράνοιοι ἀγιάτρευτοι. Ἀπ' ἐναντίας μετ' ὀρίων τὰ πράγματα καὶ μετ' ὀρίων τὰ ἔργα ὡς σήμερον φανερώθηκε ὁ **ΦιλοΝΕΟελληνισμὸς**. Τὰ αἰτία μάλιστα ποῦ τὸν ἐφανερώσαν ἢ θὰ τὸν κινήσουν εἰς μέλλον ἦταν καὶ θὰ εἶναι τιμητικὰ γιὰ κάθε περήφανον πατριώτην κ' ἐλεύθερον Ρωμηὸν ποῦ ἔμαθε νὰ σέβεται τὸν ἐκείνου καὶ τὴν πατρίδα του.

Ἄς εὐχόμεστε λοιπὸν ὁ τίμιος ἰδρὸς τῶν μόχθων μας γιὰ τὴν πρόοδον καὶ τὸ καλὸν τοῦ Κράτους νὰ ποτίσῃ καὶ νὰ δυναμώσῃ τὸ ξέριζον σήμερον καὶ ἀρρωστικὸν δέντρον τοῦ ΦιλοΝΕΟελληνισμοῦ. Διότι αὐτὸς ἀξίζει, αὐτὸς θὰ μᾶς δουλέψῃ, αὐτὸς θὰ μᾶς ἀποδείξῃ πῶς κατὰ γίναμε καὶ κατὰ ἀξίζομε. Ἐπὶ τέλος ἔτι μόνον θὰ πολεμήσωμε τὸν Φιλοβουλγαρισμὸν ποῦ τόσο μᾶς ταράζει τὰ νεῦρα, μᾶς ἐξορνίζει καὶ θαλασσοῦνει τοὺς λογαριασμοὺς μας γιὰ τὰς θαυμασίας ιδιότητες τῆς Ἀστικῆς Γραμματικῆς καὶ τῶν ἔργων τοῦ αἰῶνα τοῦ Περικλῆ.

Καὶ βέβαια οἱ καημένοι οἱ δάσκαλοι ἔχουν δικίον σήμερον ν' ἀποροῦν καὶ νὰ ρωτοῦν: Ποῦ δικάλο βραϊζεται ὁ Φιλοβουλγαρισμὸς; Τίχα εἰς τὴν περίκομφα κρασοπότηρα τοῦ Κρούμου; Ἐχουν δικίον γιὰ εἶναι τόσο δύσκολον νὰ νοιώσουν οἱ δάσκαλοι τὸ τί θὰ πῆ ἐνέργεια καὶ δουλειὰ κ' ἐπομένως καὶ συμπάθεια τοῦ πολιτισμένου πρὸς τὸ δουλευτὴ Λαὸν καὶ Ὀττιεντότος ἂν λέγεται!

Νὰ ἡ μιά πληγὴν ποῦ μᾶς ἀνοίξε ἡ Λοιωτατὴ Ἀρχαιομακία καὶ ἰδεολογία.

Ἡ δεύτερη, ἡ θανάσιμη καὶ καίρια, ἦταν τὸ νὰ πάρουν τὰ μυαλά μας ἄερα ὅστε ν' ἀποτολήσουν ν' ἀποχτήσουν οἱ Ραχιάδες πολιτεύματα μετ' ὀρίων

Ὁ Περικλῆς. Νὰ με ἀκολουθήσεις, Μάρθα!...

Ἡ Μάρθα. Ἄχ! Δὲ μπορῶ. Μὲ σφίγγει, μὲ ἀπὸ τὴν Μοῖρα τοῦ θανάτου. Δὲ μπορῶ. Περικλῆ... δὲ μπορῶ. (πέφτει εἰς τὴν γῆν μετ' ὀρίων).

Ὁ Περικλῆς. Μάρθα... Μάρθα... (τρέχει κοντὰ της).

Ἡ Κάκια (μπαίνοντας; φαίνεται εἰς τὸ βάθος τῆς πόρτης ἢ σκιά τῆς περιφεργῆς δασκάλισσας της). Τί εἶναι; τί ἰπαθεῖ ἡ Μάρθα, καλέ. Κάνε μετ' ὀρίων καὶ μᾶς ἔκοψε τὴν μέσην...

Ὁ Περικλῆς. Τίποτα... Τίποτα. Λίγον νερό.

Ἡ Κάκια. Καλὴτέρα καλέ, κ. Περικλῆ. Ἐπὶ ὄλον μετ' ὀρίων τὴν ζούμα. (Βγαίνει νὰ φέρει καλέ).

Ἡ Μάρθα (κἀπὸς ἡττωμένη). Βλέπετε; Μὲ ἀκούσαν καὶ μέσα...

Ὁ Περικλῆς. Αὐτὸ μὲ εἰς φοβίζει! ὄλον ὁ κόσμος ἔλεον νὰν τὸ ἀκούσει...

Ἡ Κάκια (φέρνοντας τὸ καλέ). Πῶς εἶσαι Μάρθα; Νὰ σοῦ χύσω λίγον εἰς ποτηράκι;

Ἡ Μάρθα. Χύσε μου. (Ἡ Κάκια τῆς χύνει κ' ἐκείνη τὸ πίνει).

Ἡ Κάκια (στὸν Περικλῆ). Εἶναι ἡ καθημερινὴν μας διασκεδασθῆ, κ. Περικλῆ. Ἐνα χρόνο τότε. Διαρκῶς νεῦρα, πονοκέφαλον, ἐπῆς. Δὲν ἔκοψε κανένα φῶς οὔτε εἰς τὸ μνημόσυνον σήμερον δὲν ἔθε. Ἐγὼ εἶδα τὴν θεῖαν μου! ποῦ εἶσαι, τὰν νὰ δυσχερατῆθηκε λίγον ποῦ δὲν τὴν

την ίδια εκείνη κανένα κράτος, δεν ήταν άξιο να διοικηθή. Υστερ' από πολλά χρόνια ο πρίγκηπας Αλβέρτος, ο σύζυγος της βασίλισσας της Αγγλίας έχοντας υπ' όψη του τη Μεγάλη Βρετανία, έλεγε: «Representative government is on its trial». — «Το εκπροσωπευτικό πολιτεύμα διατελεί υπό δοκιμασίαν!!! Οί σχολαστικοί μοι ταύτα το άδοκίμαστο, για την Αγγλία που το εξέθερεψε, πολιτεύμα το έπέβαλαν στο νεογέννητο κράτος, που έβγαίνει από Σκλαβιά αιώνων υπό τη δεσποτικήτατη διοίκηση. Γιατί; Διότι οί Έλληνες έμεγαλούρησαν υπό Δημοκρατίασ και η Έλλάς υπήρξεν ή κοιτίς των ελευθέρων πολιτευμάτων» κί... Άρκει!

Αναθεματίζοντας τίς σχολαστικές ιδέας και δειχνοντας τίς άληθινές συνέπειες, δεν αναθεματίζω τίς εργατικές ιδέας. Διότι ποίος μπορεί ν' άρνηθί? Ήν άδελφ' προέβη των Δακτύλων του Γένους, ποίος μπορεί να παρατρέξί τίς πατριωτικές ένεργείες των λογίων και τίς ουσιαστικές υπηρεσίες προς το Έθνος της Φαναριώτικης παχέως; Ο πρωτεργκός ήμος μελετητής των τελίδων της ιστορίας όπου περιλαμβάνονται οί ένέργειές του; πρέπει να βολογήσκι ότι οί οι τους έδουλεψιν βλέποντας με το φρονηματικό ποιημα κί λογαριαζοντας με τη δίτιχη του δόνη στο μυαλό ή σχολαστική ανακρίση. Άπο των αρχαιολογικών έργων παθεί, ώστε και πρακτικές συμβουλές του σφρόντατο. Κορηή ποιήσκι; τίς τίς έφαρμασαν άναποδογρημένους.

Ήρώς και οί σάβαροι — ή μήνη των γραμματισμένων πατριωτών, χωρίς να κί θεωρή ή ένέργη της κεφαλής τους, όπως λογία χάρη ή έπιμνή των και τίς τίς ή δικαιοδότη και άπραγματικότητες άνεργα, διότι ξέρω ότι ο άνοητος σκέπτεται πραγματικά μόνο με τούν τρόπο ή άναπόδη του λογολογική ένέργεια του πραγματος στί αυτού ποιετής: «Αν οί Γραμματισμένοι άκατωμένοι απ' την Αρχαιότητα πρόσθεν του στή παρασημα και ήλλοσταν μ' αυτό νά ζωοποιήσουν Ιδαίνα του πόσα βλέπωμε ότι κατάνησαν πληρ με του Κριτους, πάρα κίτων στον τόπο, ή φρικήσκι κατή σχολαστική άνακρίση τους.

Άλλο τά δεινά που με έφερε ή σχολαστική τίνασκι; ή θα ήταν τόσο μεγάλη, αν οί άπόκατες Ίδίεσκι είσαντι τοσ μορφωμένους από τολείο της ζωής τους άνθρώπους της πείρας και των έργων, πικροποικιλμένους σε βράδο να τίς μελιτήσουν και να τίς άπορείσουν. Δυστυχώς όμως οί άπλοϊκοί εκεί-

νοι δέχθησαν χωρίς άμείστηση τα όνειρα που τους υπεβλήθησαν και φαντασθησαν στο τέλος οί ήρωες υπέρ άρχών που δεν έννοιωθαν, διότι συνέθη και τότε εκείνο που συμβαίνει παντού και πάντοτε, πίστεψαν δηλαδή εύκολα κί άμέσως λόγια που τους έγειναν γνωστά από άνθρώπους άνώτερης πνευματικής άναπτύξως.

Μετά ταύτα για να δοίμε καθρότερη πόσο και πώς επέδρασε στην τύχη του Νεοελληνικού Βασιλείου ή επί 400 χρόνια ενεργούμενη αδιάκοπη ψυχολογική βία στη Νεοελληνική ψυχή, θα κάνουμε σύντομη συμπλήρωση των όσων είπαμε για τους χρόνους της Σκλαβιάς και μέχρι του 41.

Ο έρευνητής της Νεοελληνικής Ιστορίας, ο άκούρατος Σάβας, περιμάζεψε από την εποχή του Ροδίου στιχουργού Γεωργίου, ποιητή του Θρήνου της Κωνσταντινουπόλεως, έως την κάθοδο του Καποδίστρια, τά έργα και τίς ήμέρες δυό είδων άνθρώπων, οί όποιοι, όπως εύκολα φαίνεται, έργάζθησαν για τον ίδιο σκοπό με διακριτικό τρόπο.

Άπο τή μιά μεριά οί Άρχόντοι Κοτζαμπασήδες, οί Άρματούχοί, οί Κλέφτες και οί Λειτουργοί της Πίσσεώς μας, που χρησίμεψαν στον καταδυναστεύμενο λαό για διοικητική και συμβουλί. πρόθυμοι πρόμαχη της Έθνικής Ζωής, έτοιμοι όταν ή άναγκη το έπέβαλε να δηγήσουν σε παλεμικές διαμαρτυρίες τους σκλάβους, ποτιζοντας — καθώς πολλές φορές το έπότησαν — με το αίμα τους το βλασφημικό της Έλευθερίας.

Άπο την άλλη μεριά οί ζενιτωμένοι γραμματισμένοι, νεοπλατωνικοί ιδεολόγοι, που με ίκεσίες προς τους Ισχυρούς της γής υπόδειχσαν — σήμερα στον Νάπια και αχριο στους Αδελφότερες — τον κίνδυνο του Χριστιανισμού κ' Έλληνοποιήσεως πληρφόλατος και τά καθήκοντά τους προς τους κληρονόμους της κλασικής αρχαιότητας. Κι άκόμα άνάλαβαν καθήκοντα μεσιτικά συχνόστατα μεταξύ τυχοδιωκτών της Δύσεως και Τουρκοκρατούμενων τους όποιους έσπρωξαν πολλές φορές, κάνοντας υπερβολικές ύποσχέσεις, σε καταστρεφές άνώφελες.

Και οί μείν πρώτοι άπλοϊκοί, παρασυρόμενοι εύκολα από την άπατηλή δύναμη των ώραιοσ λόγων, πρόδαιναν κάθε φορά στο σπυλιό τους την κούρ βασιζόμενοι κ' έλπίζοντας στο Θεό τους την Άντιλήψη. Οί δ' δεύτεροι, ήλθμονόντας πώς ή ιστορία πόλεμο δεν άναφέρει που να έγεινε δίχως

δγωνιστικό λόγο, τρέφοντας τυφλή έμπιστοσύνη στο θαυμασμό των Ξένων προς τά Έλληνικά Γράμματα, κοντόφθαλμοι, αδιόρθωτοι, μετά κάθε καταστροφή έτρεχαν ν' άναζητήσουν καινούριους σωτήρες και με νέες ύποσχέσεις και μεσιτείες και παραπειστικά λόγια, την ψυχή των ήρώων άνάτρειραν με όνειρα και ιδέες, νέαν καταστρεφθή στο άναεταξό προετοιμάζοντας.

«Κι αν ύπόγραφε ή αυτοκράτειρα συνθήκην γω δεν ύπόγραφα τή δική μου». Αυτή είναι ή δικιά και περιήφανη φράση του άγαναχτισμένου Λάου Κατσώνη άμα είδε διαψευδόμενες έλεινά τίς επιδέες του, που έσσεπαζέι το έγωιστικό βάθος των ύποσχέσεων των τρανών. Κι όμως τά παθήματα δεν εμπόδισαν τους Φιλικούς να ύποσχεθούσκι πολλά και να διακυβέσουν την έπιτυχία του Ίεού τους σκοπού έπισπεύοντας την Έπανάσταση.

Ούτε συνεχράτησαν τους Ίδεολόγους μετά ταύτα να προτείνουν την άνύληση των αρχαίων δημοκρατιών όταν Μονάρχη και Βασιληά ζητούσαν οί ματακουλισμένες έπαρχίες. Μήτε άπώτρειψαν τους λαμαράδες από το να ψηφίσουν στις Έθνικές Συνελεύσεις προσωρινό πολιτεύμα το Δημοκρατικό, στέργοντας να δεχτούν μετά την άποκατάσταση για μόνιμο τή Μοναρχία. άλλά άντισηματικίτην!!

Μ' αυτόν τον τρόπο όλοι τους, άμυλο, μεγάλοστομοι, έν ή έτρεχαν πολύ διακηρύττοντας έν νόηματι το άναγεννηθέντος Έλληνικού Έθνους, ίσους μεταξύ τους τους χριστιανούς Πατριάδες λαομωμώντι άμέσως το έργο τους ανέβηταν στην πρακτικά ήκη της έαυτού Έλευθερίας, Έθνικής άνεξαρτησίας και πολιτικής ύπαρξέως υπό την μοναδικήν υπεράσπισιν» σήμερα του Β και αχριο του Α Ιδαϊκού φίλου Κράτους.

Αν οί άνθρώποι που έβλήθησαν να συμβουλευδούν και να διοικήσουν τους ήρωες είχαν πρακτικό μνυλό, με κάθε τρόπο θα φρόντιζαν να κυβερνηθί ο Τόπος από Ισχυρή και σεβαστή κυβέρονση με το σκοπό να εξασφαλισί με κάθε μέσο την ευσθείη των υπηκόων. Άλλ' άπόπειρα τέτοια μήτε γινηκε! Άπ' έναντίας ή σχολαστικισμός δεν επέτρεψε στους μορσοφους είσηγητάς των αρχών της Ισότητος και τους υπερμάχους της Μοναρχίας, άλλά Συνταγματικίας να ώφεληθουν από τά πρακτικά μαθήματα αυτής της Γαλλικής επαναστάσεως και να επαναλάβουν προς Ραγιαδες, που από-

είδη. Και έερτε οί γκετροί άλλο δεν της λένε από λιαδισ, λιαδισ...
'Η Μάρθα. 'Ε, λοιπόν άκόμα θα λής;
'Η Κάκια. Μίλιση, θα λένω. Ο κόσμος όλος άπορεί. Είναι ή κί ή άρεσιονατισμένη, κ. Ηεροική. Κι από τότες κλειστήσε κληρονή στο σπίτι κί γείνη έτσι. Θάν το πω μετ' οί κί ή σκιά. Τώρα που είναι έμπροστί κί ή κ' Ηεροική: 'Αν είμουν εγώ σαν τον Άριστήδη, θα σέ είχα σωσιμένη, πού κί κί κί.
'Η Μάρθα (μείαψη). Γιατί δεν το κάνει το λοιπόν κί κί κί; οί περιμένει πιά;
'Η Κάκια (με κατίπληξη). Άλλοίμονό μας...
'Ο Ηερίκλῆς (όρθός). Ήσκι, Κάκια, είσατε μικρή κί κί κί ή επιτρέπεται να έκέρτετε γυόμες έτσι εύκολα. Οί κόποις εκείνος, πώς τον είπατε, δεν έχει θέση με στο σπίτι σας και προ πάντων στη Μάρθα. Κατά θα κί κί κί φάσι λοιπόν...
'Η Κάκια (γαμήμια κοιτάζοντας δώθε κί κί).
'Ο Ηερίκλῆς. Άπορείτε; Αυτό μέλιστα, σς επιτρέπεται...
'Η Κάκια. Άλλοίμονο! Και λοιπόν όλο: από το σπίτι... (φαίνει μέρμη).
'Ο Ηερίκλῆς. Το βλέπετε, Μάρθα, και στο σπίτι σου είσαι ξένη. Κί κί κί κί, κί κί. Λιγώτερο απ' όλους οί δικόι σου. Δεν είναι: να μείνεις πιά μαζί με κανέν'

άλλο. Πρέπει να ζήσεις και να ζήσω. Αιστάνομαι και κί κί κί φρικόδετο. Πώς μέπιγωση σε θυσιάζουν, και δεν ξέρω το λόγο. Δεν επιτρέπεται από την Ζωή, Μάρθα, νάν τους γίνεις θύμα. Άχ, Μάρθα. Σε παραμοιάζω σαν την Έλλάδα. 'Εσύ είσαι ή Έλλάδα, ή πατρίδα μου. Ο μαρκασμός σου δεν είναι της κρίσης σου, αλλά της άδυναμίας σου της ψυχικής. Μην άποδερχτεί γύρω σου αυτούς που σε μαρμούν. Λάθε τή δύναμη νάν τους διώξεις και θα είδεις πώς ή Ζωή σου θα ζαναλάμψει. Μάρθα μου, θα μάκολουθήσεις το λοιπόν;
'Η Μάρθα (δυνατά, σά χαμένα). Θέλω να πάω σε μοναστήρι! (Στόν Ηερίκλῆ τή ίδιο). Συμβουλέψάτέ με λοιπόν, όπως ή Άμλίτος...
'Ο Ηερίκλῆς. Άμλίτος είσαι σύ, Μάρθα, και τή συμβουλήν αυτή την ποθείς γιατί δεν είσαι Όφηλια. 'Ελα στη Ζωή, εγώ σου φωνάζω. Τά μοναστήρια πιά δε ζούν...
'Η Κάκια (μπαίνοντας). Έρχεται ή μπαμπάς με τον κύριο συνταγματάρχη.
'Η Μάρθα. Ούψ!... (διορθώνει κί κί άταξίες γύρω της).
'Ο Ηερίκλῆς (κάθεται κοιτάζοντας τή Μάρθα άποφασιστικά). Όχι! Δεν άπελπίζομαι.
'Ο κ. Μηλιώτης κί ή Συνταγματάρχης (μνείνοντας χιριτούν).
'Ο κ. Μηλιώτης (στόν Ηερίκλῆ). 'Εδώ είσατε; Μάρθα.

Ο Συνταγματάρχης. Πώς είναι ή Μάρθα μου;
'Η Μάρθα. Χειρότερα από κάθε φορά.
'Ο Συνταγματάρχης. Μά γιατί πάλι...
'Η Μάρθα (με είδος παραληρήματος). Έρτετε, κύριε θεεί βουλευτά, θέλω να γίνω ένα σχοληκάκι. Τά σχοληκία ποτέ δεν άντιλέγουν στη φύση, έτσι αυτή ή άρχόντισσα όλο τά γυθίζει. Έστεις οί άντρες οί γενοαίοι που είχετε θέληση, έρχόσαστε σε σύγκρουση πολλές φορές μαζί της. Μην το κάνετε, αλήθεια. Η φύση μας διατηρεί για νάν την ύπηρετούμε και μόνο για νάν την ύπηρετούμε. Φυλαχθείτε από το θυμό της. Θα σς συντρίψει για να εύχαριστήσκι την βρεξη των σχοληκίων, που λαχταρούν τίς άντρικές άρμίες... (Άκολουθεί)

Σημ. Στο περασμένο φύλλο έγινε κάποιό λάθος που παρακαλώμε τους άναγνώστες μας να το διορθώσουν. Στην έπιφυλλίδα, σελίδα 4, στήλη 1, ή σειρά πάει έτσι:
'Ο Κόσμος. Ναί!... Ναί!... Ζήτω ή Άγγλία! Ζήτω ή προστάτη μας! Ζήτω!... (Ο κόσμος ξεκινάει σε ά-δηλώση κί ακούγεται ή φωνή του): Κάτω ή Ρωσία κ' ή Γαλλία!... Ζήτω ή Άγγλία!...

ΠΡΑΞΗ Δ'

'Η Μάρθα (κί κί κί στο κί κί κί κρατώντας ένα βιβλίο κτλ.)

χτησαν απότομα την ελευθερία τους, τα λόγια που
ο Μιράμπώ είπε στην Έθνοσυνέλευση.

«Δεν είμαστε Άγριοι ερχόμενοι από τις όχτες
του Όρενός όπως σχηματίζουμε κοινωνία. Είχαμε
κοινωνικές τάξεις, έθιμα, πολιτεύματα πρέπει— όσο
τούτο μας είναι δυνατό— να προσαρμόσουμε αυτά τα
πράγματα με την επανάσταση για να σωθούμε από
τά δεινά μιας άλλης απότομης».

Δυστυχώς όμως αυτά τα δεινά δεν τ' απόφυγε
ο τόπος μας διότι για τους λογιώτατους πρώτη μὲν
φροντίδα ήταν να δείξουν ότι το κράτος είναι συνέ-
κρομα του αρχαίου Έλληνισμού, το μεγάλο δε ό-
νειρό τους το ξαναγύρισμα προς τον κλασικισμό.
Για να επιτύχουν λοιπόν το πρώτο, βάφτισαν τους
κατοίκους άδικοφθόρους απογόνους των ευγενικών
προγόνων. Σπρώχνοντας δε στην εύκολη και άκοπη
και πρόχειρη κατάκτηση των πιστοποιητικών του-
λάχιτων των πολιτισμένων, κατόρθωσαν να λογα-
ριασθώ ο χθεσινός Ραγιάς ίσως με τον Πετρούμπερι.
Κατόρθωσαν μάλιστα— όπως έδιδασκαν οι σοφιστάι
πρόγονοι— να αναγνωρισθώ η ύπεροχή του λό-
γου και του έργου. Διότι όταν ο Καλέγγυς στα 43
αυγούστους εν όνόματι του (ΜΗ) χειροφρετημένου λαού
επέδρασε την ύπογραφή του Συντάγματος ο Ρογιάς
έγραψε και τυπικός πλέον άνωτερος του ήρωος, η
δε γραμματική βολήθηκε να διοικηθή την πάλα.

Οι άριστοι λοιπόν έπαψαν να λογαριάζονται και
οι άημεργοί του Κράτους η εκυλιστήκαν στο βόρ-
βο της πολιτικής κι άφανίστηκαν διαφθαρέμενοι,
οι σάν άνοητοι να κολακεύουν τον χθεσινό υπή-
κουσ τους και σάν άδέξιοι χειριστάι του λόγου και
της ψευτικής αναγκάστηκαν να ύποχωρήσουν και να
σταθούν παράμερα, μάρτυρες άλαλοι του θριάμβου
του άγύστη, του δημακόπου και του λογοκόπου.

Έδώ βλάψμε το δάχτυλό μας στην τρύπα της
ανάκτης πληγής που μας άνοιξε ο Σχολαστικισμός.

Τι όλη την κατάντια μας την όφειλομε στην
καταστροφή των άριστων, στην έλλειψη, μ' άλλα
λόγια, χαρακτηριστικής διοικούσης τά-
ξεως, που χωρίς αυτή η πρόοδος Κράτους είναι
άδύνατη μ' όποιο πολιτεύμα κι άν διοικείται.
Πράγμα που τί λειψί η Κοινωνιολογία όρίζοντας το
Κράτος «ως οργανισμό ύπεροχής των όλίγων επί
των πολλών» και το διατρανώνει η ιστορία προσ-
θέτοντας, ότι στα κράτη που έζησαν η αυτοεδη-
μιουργία η με νόμους έπενήθη, διοικούσα τάξη.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΓΛΩΣΣΗΣ ΣΚΙΑΣ,

Να η θεμελιώδης πλάνα των τε ποιημάτων και των
ύποσηματιών της καθαρευούσης που έγέννησε, κατ'
τόν κ. Σκιας, την σταυροφορία εναντίου αυτής, να η
θεμελιώδης πλάνα του κ. Σκιας που έγέννησε το
δεύτερο του βιβλίου του παράλογο.

Που το πρώτο, π' όσον άκαλύφει, άπό που το
κατάλαβε, π' όσον υπέπεσαν, εκ τίνων δεδομένων
εξήγγαγε, τίνι πρόβλεψή έποίησε, κατ' όναρ η ύπερ έ-
λογισάτε ότι «κατά πειστεύουσιν» κτλ. "Αν όχι
τίποτ' άλλο, το Σκιάς ευλόγηστο το «απαρτίμα
της νεοελληνικής» που έδωκε, έδωκε και τριάντα
χρόνια είναι τυπωμένο, και δεν πιστεύω να χεί. Την
ίδια έ κ. Σκιας, ως άλλος κανείς άπ' αυτόν δεν το
δικάσατε. Τι λοιπόν ανακάλυψη είναι πάλι έτούτη;

* Η άρχή του στο 118 φύλλο του «Νουμά»

Γάση Σπάρτη, Αθήνα, Ρώμη, Βενετία, Γένοβα,
Άγγλία υπό βασιλείς η ως Δημοκρατίες με την
διοίκηση των όλίγων και των άριστων έπρόκυψαν.
Παραλείπω δε να προσθέσω τις Μοναρχίες όπου η
ύπαρξη της ευγενείας προδίδει την πλήρωση του ά-
παραιτήτου στοιχείου της ζωής ενός Κράτους. Κι
άκόμα η ιστορία μας μαθαίνει ότι τον εκφυλισμό
των άριστων ακολουθεί η άμση κατάπτωση του
Κράτους.

Στόν τόπο μας όμως, όπως πάντοτε, έγιναν και
τότε τ' άνάποδα.

Έν ό δηλαδή και την έπιτυχία της επανα-
στάσεως και τη δημιουργία του το Κράτος τη χρω-
στούσε στον πατριωτισμό και την έπιβολή των άρ-
χόντων, στο σπαθί και το έμπειροπόλεμο των άρ-
ματωλών και καπετανέων, κ' έπομένως άμέσως με
την άποκατάσταση είχαμε πραγματική διοικούσα
τάξη την τάξη των δημιουργών του Κρά-
τους, οι σχολαστικοί μπόρεσαν να την περιφρονή-
σουν κ' έφεραν στη ζωή άκέφαλο τέρας, το ά-
νεξάρτητο Έλληνικό Βασίλειο.

Και λοιπόν ο Σχολαστικισμός που με την ιδεο-
λογία του μας έπροίκισε με την Αυτοδιοίκηση,
με τα μεγάλα λόγια παραμέρισε και άπάνισε και την
αυτοδημιουργημένη διοικούσα τάξη των
άριστων.

Παραδοθήκαμε όθεν θύματα στη λογοκοπία και
τη δημοκοπία και φθάσαμε στο σημείο να μας λένε
σήμερα οι φίλοι μας, άστί έπειδή άποχτήσαμε πρώ-
μα την πολιτική μας ελευθερία, η κακή χρήση της
μας καταδίκασε σε βέβαιη κι άναπόφευκτη θύ-
νατο».

Και η άπαισία προφητεία δεν είναι δύσκολο να
δούμε πως θα πραγματοποιηθή άφού τιποτε δεν κά-
νουμε για να μορφωθώ ο λαός ώστε ν' άνεβή και
να γίνη άξιος να διοικηθώ, με το μορφωμένο πολι-
τευμά του.

Διότι, μα την αλήθεια, δε μπορώ να νοιώσω
το «πώς» η σημερινή δημοτική εκπαίδευση θα κα-
τορθώσει να μορφώση το λαό και το Έθνος, άφού
δεν έχει λαϊκή κ' Έθνική ουσία!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

Δε σας θυμίζει την άλλη του περίφημη ανακάλυψη
για την καθαρεύουσα, ότι είναι η δη έπικρατεστέρα;
Και δεν καταντάει καιμικρό να πολεμάει και να ιδρώ-
νει ο κ. Σκιας για να ποδείξει ότι «δεν έδημιουρ-
γήθη εις το τέλος του ΙΗ' αιώνα η καθαρεύουσα»
να ποδείξει δηλ. ποζμα που καιμιάν άνάγκη δεν είχε
να ποδειχτεί, άφού είναι γνωστό, γνωστότατο; Είτε
όμως γνωστό, εϊτ' έκρυβε η καθαρεύουσα, σα γυναί-
κα που είναι, τα χρόνια της και μένος ο κ. Σκιας
χάρη στα πολλά του χαρίσματα κατόρθωσε να της
κλέψει το μυστικό, τί βγαίνει; Μήπως βγαίνει άπ'
αυτό πως είναι η καθαρεύουσα η δη έπικρατεστέρα;
"Όσο η τωρινή της ύπαρξη, τόσο και πολύ λιγώ-
τερο μάλιστα κ' η μεγάλη της ηλικία δείχνει άν
είναι διάλεκτος φυσική και δη η έπικρατεστέρα.
Πολύ λιγώτερο, γιατί πολύ μικρότερη στα χρόνια
έκείνα εΐτανε του σκιλιού και το βιβλίου η έπι-
δραση. Να το κλοξεστάσει κανείς μάλιστα, θά βρει
πως η πολύχρονη της καθαρεύουσας ύπαρξη δείχνει
ισα ίσα πόσο ξένη γλώσσα είναι για το έθνος η
έπικρατεστέρα του διάλεκτος. "Αν εΐταν αλήθεια η
καθαρεύουσα διάλεκτος φυσική με τον πισματομένο
πόλεμο που χει στήσε η δημοτική, και την έμ-
πίδισε να φτάσει στην άνθιση που φτάνει μια
γλώσσα όταν γίνε η έπικρατο της Τέχνης και της

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΔΥΣΗ

Τόν κάμπο Ισκιόνοι τ' ουρανού η μαυρίλα
που κρύβει μέσα της τ' άστροπελέκι.
στα πόδια μου τριζοβολούν τα φύλλα,
τη θλίψη μου που η μουσική τους πλέκει.

Μα ο Ύμητος άνίσκιωτος γελάει
πάνω του μιάν άνατολή χαράζει
η Δύση προς των κοραλλιών γλιστράει
τα βύθη η γραμμή που χάρη σ' άζει.

Τα στήθια μια χαρά μου πεθαμμένη
κάμπο έχει χίμαι ολόμαυρο, η καρδιά μου
ξερόδετρο π' άγριοβοριάς το δένει...
"Ω! γέλα μου, Ύμητέ, στη σαστεριά μου!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΕΡΒΟΣ

Κ. Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΚΡΑΣΙ

Βιβλίο που γράφει για την τέχνη που κατα-
σκευάζουμε τα κρασιά.

"Έχει 272 σελίδες και στολίζεται με 70 Εθ-
ρωπαϊκές εικόνες.

Τη ύπουργεία των Έσωτερικών και των Έξω-
τερικών συστήσανε με ιδιαίτερα έγκύκλια στος Νο-
μάρχους και Προξένους να φροντίσουν για τη
διάδοση «του Κρασιού».

Οι καλύτεροι «γεωπόνοι», «χημικοί» και «βι-
ολόγοι» υπάλληλοι του Κράτους καθώς και οι
καλύτεροι βιομήχανοι δημοσιέψανε κρίσεις έθνοϊκό-
τατες για ΤΟ ΚΡΑΣΙ και το λένε «έργο πρώτης
τάξεως» «βιβλίον μοναδικόν» «βιβλίον πολύτιμον».

ΤΟ ΚΡΑΣΙ πουλιέται άπό τον ίδιο τον συγ-
γραφέα του, όδός Ζήνωννα 4 Β δραχ. 3,50 και για
το έξωτερικό δραχ. 4 και κάνει έκπτωση 20 στα
100 σ' όποιον άγοράσει 10 σώματα κι άπάνω.

Σημείωση. Ο τόπος μας διέρχεται κρίση οι-
νολογική, που η μεγαλύτερη αίτία είναι κ' η άμά-
θεια των κρασάδω μας. Στο έξωτερικό υπάρχουν
πολλοί πλούσιοι Ρωμιοί, που κατάγονται άπό άμ-
πελοτόπια και θα πονούνε την πατρίδα τους. Άσφοι
θα της κάμουνε τη μεγαλύτερη έκδούλεψη, σάν ά-
γοράσουνε μερικά ΚΡΑΣΙΑ και τα στήλουνε στους
δημάρχους τους για νάν τα μαιράσουν στος πα-
τριώτες τους.

Έπιστήμης, και την περίορισε νάνκι μονάχα όργανο
για την προφορική συνεννόηση, θα είχε η καθα-
ρεύουσα προχωρήσει πολύ, θα είχε γίνε αληθινή, κι
όχι μόνο στη φαντασία του κ. Σκιας, η έπικρατε-
στέρα διάλεκτος της Έλληνικής, κ' ίσως ίσως θά-
ταν σήμερα η μόνη γλώσσα που θα μιλιότανε στην
Έλλάδα

Κιλά θάκανε ο κ. Σκιας προτού μιλήσει για το
ζήτημα, να καταλάβει ποιά είναι. Άνέβασε στον
έβδομο ουρανό τη σημασία που βρήκε να χούνε με-
ρικές άράδες, στην καθαρεύουσα γραμμένες στα χρό-
νια εκείνα άπό ανθρώπους όχι πολύ γραμματισμέ-
νους. Την ίδια σημασία έχει, και την ίδια με-
γάλη σπουδαιότητα βρήκε ο κ. Σκιας να χει κ' ένα
γραμματάκι τέσσερις πάντε γραμμές, «όπως άποτεί-
νεται προς τον έσορον της σχολής των άπόρων παι-
δων, άποσταλόν εξ Άμερικής, την δ' άτέλειον της
παιδεύσεως του γράφοντος δηλοΐσιν οι πολλοί ά-
νορθογραφίαι, ός και τηρούμεν» και όμως η έπι-
στολή του ανθρώπου τούτου είναι συντεταγμένη εν
σχεδόν άμγελί καθαρεύουσα (*). Να και το γράμμα.
(Εγω ημεις εις εκ των μαθητων της και εκφραζω
της θεμας μου ευχαριστικας της σποις εγω προ

(*) Ν. 55, σημείωση.

ΣΤΟΝ ΨΥΧΑΡΙΧ

σκέπτεται, λέει, να κάνει μεγάλες οικονομίες. Να ελαττώσει δηλ. θέσει, να ψαλιδίσει μιστούς, να καταργήσει νομαρχίες και δικαστήρια, και τὰ ρέστα.

Σπουδαία πράγματα δλ' αυτά και σημάδια ολοφάνερα πώς τραβάμε βλοσυρώς στη χρυσή εποχή που θα καταργηθεί το ρουσφέτι και θα βασιλεύει η δουλειά κι η τιμιότητα στη χώρα μας.

Μα πανθαυμάσιες για έφημερίδες—κι έννοούμεθα τις υπουργικές—πριν καλολογητήσουμε τὰ κανονικά μεταρρυθμιστικά σχέδια του Ήσυχου, σκοπόθηκαν να μας πούνε πώς δλ' αυτά γίνονται μόνο και μόνο για να πέσει στά μαλακά μεθαύριο ο Κόσμος και να μπορούσε να δημοσιοποιηθεί στο λαό, λέγοντας του πώς δεν τον άφρασε η Αντιπολίτευση να έφραζε το κενόβριο Έθνικό πρόγραμμα του.

ΓΙΑ ΤΟ ΔΡΑΜΑ

του Μάρκου Αυγέρη «Μπροστά στους ανθρώπους» στο «Φιγαρώ» της περασμένης βδομάδας δημοσιεύθηκαν τ' ακόλουθα:

Μετ' γράφουν από την Αθήνα ότι ο κ. Χρηστογιάννης ανέθεσε στη «Νέα Σκηνή» το έργο ενός καιρού της Γαλιανής, του Μ. Αυγέρη. Το έργο αυτό «Μπροστά στους ανθρώπους», είχε επιτυχία μεγάλη. Πιστό από τότε που παρηγγήκανε. Οι Κόσμοι του Καναδά, οι Αθηναίοι δεν παρεφρόντηκαν σε παρόμοια θεατρική αποκάλυψη. Όλοι οι θεαταί έσολογούσαν ότι το έργο έσημαίνε την εμφάνιση ενός ταλαντούχου δραματικού νέου, δυνατού, και που καταστράει πολλά.

Το δράμα του Μάρκου Αυγέρη το μελετάει τώρα ο κ. Ήσυχος για να δει αν είναι κατάλληλο για το Βασιλικό θέατρο. Αν μας έδινε την άδεια ο κ. Έπιμελητής των Ανακτόρων θα του το συσταίναμε το διαβάζει με την πεποίθηση πάντα πώς του συσταίναμε κάτι διαλεχτό.

Ρωμιός = Μπαμπάς που χροιάζει βυζαντινά νοχταμέρα πιστά γιομάτο λόγια.
Πατριωτισμός = Σερβικά παθητική μπροστά στο Κεντρικό Ταμείο.
Μιδωριώτης = Άρρωστος πούχει τη γλώσσα του άκλίση.

Αμύδαριος

Έγνωρίζομαστε από παιδιά, τον άγκαψόσα γιατί είταν καλή καρδιά, τον έχτιμούσα κιόλας για τις ιδέες του και τις σκέψες του που μου άφρασαν. Σάν έπηγα στο νησί του ή πρώτη σκέψη μου είτανε να ρωτήσω γι' αυτόνε.

— Μή τὰ ρωτάς, μου άποκρίθηκε κάποιος, και εκούνησε λυπητερά το κεφάλι του.

Δεν κατάλαβα τί ήθελε να μου πη και ξαναρώτησα.

— Ο φίλος σου—μου είπε—είναι χαμένος άνθρωπος. Έδυστύχησε.

Ήξερα πώς είτανε έμπορος. Έμπορεύονταν τὰ σπουγγάρια από τον καιρό που πέθανε ο πατέρας του που είταν κι αυτός έμπορος. Φυσικά ο νους μου πήγε στο έμπόριο. Αν έθθαυώθηκα γι' αυτό, στάθηκα άμικτος και σκεπτόμην.

— Κι πώς τήταθε αυτό; Ξαναρώτησα.

— Ήως τήπαθε; δεν τή ξέρεις; τσπουγγάρια δὲ χωρατεύει. Μια άσχημη άγορά να κάνει, λίγο να μη προσέξης, χάθηκες. Είχε αγοράσει μια μεγάλη παρτίδα τὰ τιμή που οί άλλοι έμποροι τήν βρήσανε πολύ μεγάλη. Τόν ξέρεις τὸ φίλο σου; Δεν ήθελε τήλιο κανέναν. Δὲ ζητούσε να κερδίσει άκματαλλομένοσ τή στενοχώρια του άλλου. Είχε συνείδηση ο φίλος σου γι' αυτό κ' έδυστύχησε. Ήπειτα να τὸ πὸ; Αὐτός δεν είταν γεννημένος για τὸ έμπόριο. Το έμπόριο θέλει άδικία. Τόν βρίσκει τον άλλονε στην άγορά; να τόν πνίξης. Τότε γίνεσαι πλούσιος. Ο φίλος σου πήγαινε με τὸ Έδαγγέλιο. Μὰ με τὸ Έδαγγέλιο τήν ψυχή του κερδίζει κανέναν, όχι και γρήματα.

Μου εκαναν βαθειά εντύπωση τὰ λόγια του.

— Είτανε μεγάλη ή ζημία του;

— Μαγάλη λέει; Όσα είχε, όλα τάχασε. Ήάει και ή παρουσία του πατέρα του, πάνε και τὰ δικά του. Τὸ σπῆτι τὸ μείνει. Τήν Κυριακή τὸ βγάζουν κι αυτό στην πλειστηριασμό.

— Και τώρα που βρίσκεται;

— Ποιὸς τὸ ξέρει; μήπως γράφει σε κανένα; Τις άλλες είτανε στο Τριέστι, τώρα άκουσα πὸς βρίσκεται σε κάποιο χωριὸ τῆς Γερμανίας; Ξέρω κι εγὼ. Λένε πὸς δεν έχει οὔτε ψωμί.

Έφυγα. Δεν μπορούσα πια ν' ακούσω περισσό-

τερα. Τὰ μάτια μου είχανε βουρκώσει. Ο κόσμος που φαίνονταν τόσο μακάτος, τόσο κακός. Κανένα δεν ήθελα να ιδω. Ήθελα να μείνω μοναχός. Να μαζέψω τὸ νου μου. να κλάψω κιόλας για να ξανασάνω λιγάκι. Μὰ γιατί; γιατί να τὸ πάθη αὐτὸ ο φίλος μου; έλεγα με τὸ νου μου. Τόσο τίμιος, τόσο καλός κι ευγενικός που είταν. Δεν είναι λοιπόν ο κόσμος για τὸς καλούς; και τὸς τίμιους; Και να συλλογίζουμαι πὸς δεν έχει οὔτε ψωμί; πὸς γυρίζει τὸς δρόμους πεινασμένος. Αὐτὸς ο μοσχαναθρεμένος που τὸν είχε έναν ο πατέρασ του κ' έλαχτρούσε γι' αὐτὸν και τὸν κακάρωνε. Ποὸ είτανε τώρα να τὸν ιδω. Τὰ μελίγγια μου με πονούσαν. Κάτι ανάθραξι μέσα μου. Κάθησα στο τραπέζι μου κ' έπῆρα τήν πένη στο χέρι με τήν άπόφραση να τὸ γράψω. Δεν μπορούσα. Έπρεπε να ξεσάσω. Να γύσω στο χαρτί όλη τή στενοχώρια μου να βγάλω όλη τή φρακιά τῆς ψυχῆς μου, να παραρηχθώ με δυο γλωκά λόγια και τὸ φίλο μου που ποιὸς ξέρει σε τί άπελπισία βρίσκουταν. Σάν πέλαιωσα τὸ γράμμα ήθυνα άλαφρότερος. Άλλὰ κάτι κ' έπνιγε. Έπρεπε να κλάψω για να ήθεμάμνοι. Έπρεσε στο κρεβάτι μου, κ' εκλάψα, εκλάψα όσο μπορούσα.

Σε λίγες μέρες θαβαίνω άπάντησθ. Διαβάζα κ' ή καρδιά μου χροιάζει.

— Ο πατέρας σου τὸ ξέρεις, είτανε έμπορος. Με τὰ σπουγγάρια που έμπορεύονταν εκανε κάμποση περιουσία, με τὸ δουριό του είτανε κάμμι έδη έπιστήμονα. Έδιδε γα, είναι άκόθια, κ' έπὸ κήποι κλίσια στα γουρμματα. κάποια έαχριστή προβήμια για κήβησι. Ήδιαιτέρως ή φιλολογία με ένθουάιζε. Τόσο ή άρχαία όσο και ή νεώτερη. Ήόημα δεν άφρανα έδιδάσσει, σελίδα φιλολογική σε βιβλίε, σε περιοδικά, σε έφημερίδα δε γράφεικε χωρίς να περῆσθ άπὸ τὰ μάτια του είταν κήτι παραπάνω από άγάπη είταν μια άνάγκη τῆς ψυχῆς μου που έναν καμμά είχε, να μωρῶσω κι ο ίδιος μια μίση να γράφω, να διαβάζουμαι όποις διαβάζα έγω πύρα τὸς άλλους; κ' έλαχτρούσα. Με τέτοια δουρα γράφτικα τή φιλολογία. Ο πατέρας μου έμπορος, άγράμματος άνθρωπος, θέρως νταούτης, δεν κατάλαβαινε άπ' αὐτὰ. άλλὰ μου έδινε ήτι τὸς ζητούσα, βέβαιος πὸς τὰ χρίματά του δὲ πήγαιναν στον άνεμο. Έπρεπε περνοθαι τὰ χρίμιν. Σάν έφρασε ο καιρός να δώσω έξέταση άρωστέαι ο πατέρας μου και σε λίγες ήμέρες πεθάνει. Τότε φανερώθηκε ή αληθινή μας κατάσταση. Μαθημέγος έγὼ να κάθουμαι

τα. έδη ή παράδοση που σ' αὐτήν, είπαμε, χροιάζει οί γλώσσες τῆ ζωῆ, κι αὐτὴ τις κάνει όστες κήναι, να λένονται φυσικά διλληκτοί. Ναι, στην εποχή του Σοφισανού, στο σχολιο δεν πατούσαν οί γυναίκες, γράμματα δεν εκάθαιναν. και τὰ εις ευρύτερον κύκλον δημοθῶν διαδεδομένα όργανα συνεννοήσεως, δεν τὰ χροιάουσαν. Ναι, ή κοινή γλώσσα, του Σοφισανού δεν είταν όλους διόλου αγγλώσσα κοινή είτανε μόνο άπλή γλώσσα, πὸ άπλή από τις άλλες που συνήθιζαν να γράφουν, τις «Έλληναίκες». Και είτανε άπὸ άπλή για να μπορούσε ευκολότερα να τήν καταλαβαινει κανεις όταν εκάθαιζε, και δεν είταν όλους διόλου κοινή, γιατί άκριτά χυδαία (*) είτανε και τέτοια που είταν. Δεν είταν όμως και καθαρεύουσα. Καθαρεύουσα δεν είναι ή πρώτη κοινή, όπου και οί γυναίκες, σχεδόν να τή χροιάουν, και στην ίδια γλώσσα, που είναι γραμμένη ή πρώτη αὐτή, στην ίδια γλώσσα είναι γραμμένος όλόκληρος τῆς γραμματικῆς του Σοφισανού ο έπίλογος (**) όπως βλέπετε άπ' αὐτὸ τὸ κομματι. αΚαι μη βαρανομήσει τινὰς αν εκείνα που

εις πολλούς χρόνους και καιρούς με πολλὸν κόπον και καλούς διδασκάλους μετα βίας μαθαίνονται, τὸρπ να τὰ βλέπουν εις τέτοιαν γλώσσαν κοινήν όπου και οί γυναίκες σχεδόν να τήν χροιάουν, ότι και διά τούτο οί νέοι θέλουν άφήσει να μηδεν σπουδάζουν στα μαθήματα τὰ Έλληναίκα, άλλὰ μάλιστα τούτη θέλει εισθαι αρχή καλή να παρκαμνηθου και να πάρουν πύθον να μάθουν εκείνα πουναι βαθύτερα και ποχθίζονται με μεγάλην σπουδήν, επειδή χῶρις διδάσκαλον άπατός του τινὰς εις όλίγον θέλει μάθει να κλίνει τὰ μέρη του λόγου, και θέλει ξεύρει να κανονίζει και να τεχνολογῆ και τάλλα όσαν είναι γραμμένα». Αὐτὴ λοιπόν τή γλώσσα που δεν είναι καθαρεύουσα και που είναι άνακατωμένη, όχι όλους διόλου ή ίδια εκείνη που μιλούτανε, δημοάπλή, ώστε κ' οί γυναίκες σχεδόν να τή χροιάουν άρπαζοντας για έπιχειρημα ο κ. Σκιας, άποδείχνει— καθὼς νομίζει— πὸς κή καθαρεύουσα ήτο το εις ευρύτερον κύκλον δημοθῶν διαδεδομένο όργανον συνεννοήσεως». Ως τόσο εκάτὸ χρόνια πριν, όπως λέει ο ίδιος ο κ. Σκιας τέσσερα φύλλα πριν «ή δημώδης ήτο διαδεδομένη εις τὸ μεγαλύτερον μέρος του έθνους (=εις ευρύτερον κύκλον δημοθῶν) και εκεκράτει όσημέραι περισσότερον καθ' όσον μετα τῆς ξενικῆς κατακτησεως (των Τούρκων, ηξαναεν ή ά-

ριμὸς των Έλλήνων των άποξενουμένων από τῆς πρωτεύουσας» (*). Κι ενώ εκακολουθουσε κ' όστερ' άπὸ τὰ χίλια πεντακόσια, που ζῶσε ο Σοφισανός, να είναι ή καθαρεύουσα, ή «άρχαιόζουσα» ή εκκλησιαστική» από εις ευρύτερον κύκλον δημοθῶν διαδεδομένο όργανον συνεννοήσεως και φυσικά έπρεπε τὸ ίδια να είτανε και τώρα, και μάλιστα ο «ευρύτερος κύκλος» έπρεπε να έχει γίνει «ευρύτερος» άπὸ τὰ σχολια, και τὰ πανεπιστήμια, και τις έφημερίδες, και τὰ βιβλία, και τάλλα όλα που συντελουνε στην επικράτηση και στ' έπλωμα μιας γλώσσας, σήμερα ή καθαρεύουσα, ή άρχαιόζουσα, ή δὴ επικρατεστέα, πρέπει να καλήται όμοίως διόλεκτος ζωντανή, άπὸ αριθμὸς τις ανθρώπων, (έστω και όχι πάντοτε) μεταχειρίζεται αὐτήν κτλ. (**). Δεν τήν έμποδίζει όμως ή περιορισμένη τῆς χρήσθ να είναι ή ζωντανωτέρα κ' επικρατεστέα διάλεκτος τῆς σήμερα!

*) Κοίτα Σάβα παράρτημα κτλ. σελ. 12. χυδαία τῆν λέει ο Σοφισανός ο ίδιος.

***) Κοίτα Σάβα παράρτημα κτλ. σελ. 12. 13.

(*) Σελ. 167. (**) Σελ. 104.

ΜΗΔΕΙΑ*

Ποιητική μετάφραση ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΤΣΙΑΛΙΤΗ

(Συνέχεια)

ΧΟΡΟΣ :

Με τους λεπτοτέρους ως τότε
Ο Νους μου εύρισκε στοχασμούς
Τόσες φορές τόσα ως την ώρα
Πού ο γυναικείος δὲ φτάνει νοῦς.

Γιατί θὲν καὶ λίγες — σὺν κ' ἐμένα —
Κι ὄχι ὅλες, μέσα στις πολλές.
Στοχαστικά καὶ πειραχμένα
Ζοῦν με τις μούσες τις σοφές.

Λοιπὸν πᾶς λέγει, ὅσοι θῶς διόλου
Δὲν ἐμφορίζε παιδιὰ
Καὶ δὲν ἐγίνετο καὶ ὅλου
Δὲν ἔγινε πικρὴ στήν καρδιά.

Γιατί ὅτ' εἶν' ἄπειροι δὲν ξέρουν
Ἄν ἴσως σέρνουνε ἢ χαρὰ,
Καὶ ζοῦνε δίχως νὰ ὑποφέρουν
Κόπους καὶ μάστιγα πολλά.

Μὰ ὅσοι στὸ σπίτι τους βλαστάρη
Πουλιὰ ἀποχτήσανε παιδιὰ,
Πικρὰ τὸ καὶ τους ἔχουν πίκρη
Πικρὰ ἢ φρονιδὴ κ' ἢ σπουδὴ.

Πῶς τὰ παιδιὰ τους ἀναστρέφουν
Νὰ τὴν ἀβροφῶνε καλὰ
Καὶ χριματίζω νὰ τοὺς ἀρῶνται
Κι ὅσα μπερδεύουν ἀγαθὰ.

Μὰ τὸ κακὸ εἶναι πού δὲν ξέρουν
Ἄν γιὰ παιδιὰ καλὰ ἢ κακὰ
Τὰ τόσα τύχηνα ὑποφέρουν!
Ὅμως, ἐτοῦτ' ὅλα νικᾷ.

Τὸ τελευταῖο καὶ στοὺς ἀνθρώπους
Τὸ φροβερώτερο: γιατί
Ἵστερ' ἀπὸ τοὺς τόσους κόπους
Πού τοῦ γυνῆ ἢ στοργῆ ἀπικτεῖ.

Σὺν ἀναστήσει καὶ τὰ κάνει
Παλιηκοκράτεια γινωστικά,

* Ἡ ἄρχη του στὶ 108 φῦλλα τοῦ «Νουμῆ»

Ἐξάρνα ὁ Θάνατος προφτάνει
Καὶ τοῦ τάρπαζει βιαστικά.

Τότε στὸν Ἄδη ὅλη ἡ χαρὰ του
Φεύγει μ' ἀκράτητην ὄρμη
Φεύγει μαζί με τὰ παιδιὰ του
Μὲ τῶν παιδιῶν του τὸ κορμί!

Λοιπὸν στὰ τόσα βλαστάρη του
Τὶ τάχα τὸν θνήσκει ὠφελεί,
Ἄρου πλῆγῃ γιὰ τὰ παιδιὰ του
Τέτοια τοῦ ἀναίγουνε οἱ Θεοί!

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΜΗΔΕΙΑ :

Φίλες μου, ὅτι ἀπὸ κενρὸ ἐπιθοῦσα, ἐκείθε
Τὶ ὑπόγειον μὲ λαχτήρα ἐδῶ προσμένω...
Ἐκὶ νὰ τον ἐννεῖ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους βλεπῶ
Τοῦ Ἰάσονα ἐδῶ ἄρχη... Τὸ φῶσμά του
Ἀγκυριασμένο δαίχνει νῦο κακὸ πὺς φέρει.

ΑΓΓΕΛΟΣ :

Μήδεια μαγίστρα προμεθ', φύγε καὶ φύγε
Μ' ὅτι μπορεῖς: χωρὶς νὰ λογαριάζεις πλοῖο
Τῆς θάλασσας ἂν εἶναι ἢ τῆς στεριῆς ἀμάξι.

ΜΗΔΕΙΑ :

Καὶ τ' εἶν' ἐκεῖνος πού με βιάζει ἐστὶ νὰ φύγω;

ΑΓΓΕΛΟΣ :

Τόρα ἢ Βασιλοπούλα κὶ ὁ πατέρας της ἐλάθη
Ὁ Κρέοντος μὲ τὰ φαρμάκια τὰ δικὰ του.

ΜΗΔΕΙΑ :

Τόσο εἶναι ὁ λόγος σου καλὸς, πού ἐγὼ γιὰ πάντα
Χάρη θὰ στὸ χρεωστώ καὶ θὰ εἶσαι ἀγαπητός μου.

ΑΓΓΕΛΟΣ :

Τὶ λές, κυρὰ μου, τὸ μυκλὸ σου ἔχεις στὸν τόπο
Ἢ μήπως ἐξωφρενίσαι, πού ἐνθ' μαθαίνεις
Πὺς σὺ ἐξωλόθρυσες τοῦ Βασιλέα τὸ σπίτι
Χρὰ σου τῶναι καὶ στὰ λόγια μου δὲν τρέμεις.

ΜΗΔΕΙΑ :

Στὰ λόγια σου ἔχω ἀντίλογος μ' ἀγαπητέ μου,
Μὴν τρέμεις, μόνο ἱστορήσέ μου ἕνα πρὸς ἕνα
Πὺς ἐλαθῆκανε, διπλὰ γιὰ νὰ μ' εὐφράνης,
Ἄν ἀποθάνανε φριχτότατα κ' οἱ δύο τους.

ΑΓΓΕΛΟΣ :

Ἄρου ἦρθε τῶν παιδιῶν σου τὸ διπλὸ βλαστάρη
Μὲ τὸν πατέρα καὶ στῆς νύφης τοὺς θλάχμους
Ἐμπῆκαν, ἐχάρηκαμε τόσο οἱ πιστοὶ σας
Τότε, ὅσο γιὰ τίς συμφορὲς σας πικραμένα
Εἴμαστε ὡς ἐκεῖνη τῆ στιγμή κ' ἀμέσως λόγος

Ἐγίνετο πολὺς μὲς' στὸ πάλαι, ἢ ἔχθη
Ποῦχτε πρὶν τάντρογον πὺς τάχα ἐσθύστη,
Κι ἄλλος φιλεῖ τὸ χέρι τους κὶ ἄλλος τὴν ὄψη
Τὴν ξανθὴ τῶν δυὸ παιδιῶν, κὶ ἀπὸ τῆ χαρὰ μου
Τὰ μικρ' ἀκολούθησα στοὺς γυναικωνίτες.
Μὰ ἡ νέκ ἢ Δέσποινα — πού ἀντίς ἐσεῖνα τόρα
Τιμοῦμε — πρὶν νὰ ἰδῆ τὰ δύο σου τὰ παιδάκια
Πρόσχαρη ἐγλυκοκοίταξε τὸν Ἰάσονα δὴως
Ἵστερ' ἐσκέπασε τὰ μάτια της καὶ πίσω
Τὸ λευκὸ της πρόσωπον ἐστρεψε ὠρμισμένη,
Πού ἐμπῆκαν στὸ πάλαι μὲσα τὰ παιδιὰ του.
Μὰ τῆς κόρης τὴν ὄρη κὰν τὸ χολιασμά της
Νὰ πύψη ἐξήταξε ὁ ἄντρος σου μ' αὐτὰ τὰ λόγια:
«Μὴ δαίχνεις, ἀκλήρῃ καὶ τὴν ὄρη σου πάψε
Καὶ στρέψε κατὰ δεῖ τὸ πρόσωπό σου πάλι,
Τοῦ ἄντρος σου τοὺς δικούς νομίζονται δικούς σου»
Καὶ δέξου αὐτὰ τὰ δῶρά τους καὶ τὸν πατέρα
Τῆ χάρη παρακάλεσε τὸν νὰ μὲς' ἀνάγη.
Τὰ παιδιὰ ἐτοῦτα νὰ μὴ διαφῆρη. Τότ' ἐκείνη
Τὰ στολίδια ὡς εἶδ' εὐτὸς ἐκκευετῆ τόσο
Πού ὅλα τοῦ ἄντρος της ὑπεσχέθηκε νὰ κἀνη,
Κι ὅτι ἐφυγε ὁ πατέρας καὶ τὰ δυὸ παιδιὰ σου
Ρίχνει τὸν ὠριόπλομο πέπλο στὸ κορμὶ της
Περιγυρὰ στήν κορμὶ της, φιάχνει τὰ μαλλιά της
Στὸ λαμπρὸ καθέριον ἐμπρὸς, χαμογελῶντας
Τῆς ἀψυχῆς εἰκόνας τοῦ ἴδιου τοῦ κορμιοῦ της.
Κ' ὅστις ἄρου ἐσκηνοῦσε ἀπὸ τὸ θρονὶ της
Βεργολογῆται στοὺς θλάχμους περιπτόντας
Μ' ἀνάλαστρο τὸ κάταστρο της τὸ ποδάρη
Κι ἀπ' τὴν παλλὴ της τῆ χαρὰ καὶ τὸ καμάρι
Στὰ νυχθικὰ στέκεται συγλῆ πυκνὰ καὶ ρίχνει
Περὶφάνες ματιῆς περιγυρὰ της... Ὅμως
Μάστι τοῦ ἀνθρώπου ἄς μὴν ἰδῆ ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα
Τ' ὅτι ἐπῆθε! Κιτρίνισαι, πισωδρομίζε!
Τρέμοντας ὀλόσωμη καὶ προφτάνει μόλις
Νὰ πέση στὸ θρονὶ της, γάμου νὰ μὴν πέσει.

(Ἀκολουθεῖ)

— Ἡ καχημένη! Κι ἀπὸ τί πέθανε;
— Ἀπὸ πύρετον ἢ τιδὰ!
— Ἀπὸ περιτόνῃ τιδὰ θέλετε νὰ πῆτε, κυ-
ρὰ μου.
— Σεις οἱ μαλλιαροὶ τὸν πύρετὸ τότε λέτε πε-
ριτό;
— Ἐμεῖς οἱ μαλλιαροί!.. Μὰ ἐμεῖς ποτὲ δὲν τὸ εἴ-
παμε καὶ τὸ περιτόναιο, περιτόναιο!..

(Ἀκολουθεῖ)

ΣΗΜΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

κρά, διάλεκτος κατὰ τὴν ἀληθῆ γλωσσολογίαν, καὶ ἔχει τὴν ἐρασιτεχνικὴν ψευδογλωσσολογίαν, εἶναι μόνον ἐκεῖνη τὴν ὁποῖαν φυσικῶς ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐννοήσῃ τις, ἢ μᾶλλον ἐκεῖνη τῆς ὁποίας οὐδὲ λέξιν οὐδὲ φράσην δύναται τις νὰ ἐκστομίση. Νεκρὰ ὄθεν διὰ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι μόνον τῶν πτηνῶν, τῶν ὄνων καὶ ἄλλων ζῶων κὶ διάλεκτοι». Γιατί βεβαίως ἔτσι ἔχ τὴν ἐννοεῖ ὁ κ. Σκιας τὴν «νεκρὴν γλῶσσαν» ὅταν «τὸ ἐν τῇ ἀρχαῖζούτῃ διὰ-λέκτῳ συντεταχμένον ποιημάτιον, τὸ ἀδόμενον ἀνὰ πᾶν ἔπος, καὶ μὴ θεωρούμενον ἀκατανόητον» εἶναι γιὰ τὸν κ. Σκιας τραγῆ καὶ μ. θαυμαστικὸ ἀπό-δειξιν, πὺς «ἡ ἀρχαῖζουσα γλῶσσα τοῦ ποιηματίου τούτου» εἶναι «διάλεκτος φυσικοζωντανὴ καὶ δὴ ἢ ἐπικρατεστέρη». Καλύτερ' ἀπὸ κάθε λόγο, ἀπὸ κάθε κρίση καὶ ἀνάλυση τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ γαρχυτηρίζει ὀλόκληρον τὸ βιβλίον. Τὸ ἴδιο ἀξίζει καὶ τοῦ Ἑλλά-διου τὸ ἐπιχείρημα «μὲ τὸν ἐν Ἀδριανουπόλει ἐμ-βαλωτῆν», πού καθόλου παράδοξο νᾶτανε καὶ δά-σκαλος, ἀπὸ πολὺ συχνὰ στὰ χρόνια ἐκεῖνα οἱ δι-σκάλοι κάνανε καὶ τὸν μπαλωματῆ (*). Αὐτὸ βέ-

βαια πολὺ πολὺ δὲ σημαίνει, γιατί μπορεί κανεὶς νὰ παρατηρήσει ὅτι τάντιστροφο ἴσως νὰ γινότανε, οἱ μπαλωματῆδες δηλ. νὰ κάνοιν καὶ τὸ δάσκαλο. Τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει λοιπὸν ἐμβαλωτοῦ ἢ ψεύτικη καὶ ἀμουση μιλιὰ νὰ φανερώνει βραῖσκε ὁ κ. Σκιας, ὅτι ἡ ἀρχαῖζουσα διάλεκτος ἦτο τὸ εἰς εὐρύτερον κύκλον ἐμμεθῶν διαδεδομένον ὄργανον συνεννοήσεως». Χαρὰ στ' αὐτὰ του! Τὴν ψεύτικη αὐτῆ φωνῆ τὴν ἀκουσε, καὶ δὲν ἀκουσε τὴν ἄλλη, τὴν ἀληθινή, τὴ μεγάλη φωνῆ, πού πνίγει τὴν πρώτη καὶ δαίχνει τὴν τιποτένια της ἀποδειχτικὴ δύναμη, τῆ φωνῆ ὀλόκληρου τοῦ ἔθνους, πούχνησε τὴν ψυχὴ του στὰ τραγοῦδια τοῦ πού στῆ γλώσσα ἔχει τοῦ μπαλωματῆ, οὔτε τοῦ Κοραῖ τοῦ Ἰβῆ. Βούλγαρη ἀλλὰ στῆ γλώσσα τῆδικοῦ εἶπε τὸν πόνον του, καὶ τῆ χαρὰ του τὸν ἐρωτᾶ του καὶ τὰ μωρολογία του, τοὺς πόθους του, θρούλους παλιούς καὶ κατορθώματά του τωρινὰ καὶ παρασμένα. Ἡ γλώσσα αὐτῆ δὲ θάβρι-σκε ὁ Σοφιστὸς πὺς ἔχει τὸ προτέρημα «νὰ τῆ γρυκοῦν σχεδὸν καὶ οἱ γυναῖκες» γιατί στῆ γλώ-σα αὐτῆ μυρολογούσαν οἱ γυναῖκες τὸ νεκρὸ τους, καὶ ἴσια μὲ τοὺς ἄντρος συντελοῦσαν στῆ μὲρ-φασῆ της.

συμπεράνει ὅπως νομίζει ὁ κ. Σκιας, ὅτι ἡ ἀρχαῖζουσα ἢ ἐκκλησιαστικὴ διάλεκτος ἦτο τὸ εἰς εὐρύτερον κύκλον ἐμμεθῶν διαδεδομένον ὄργανον συνεννοή-σεως. Οἱ θεολόγοι καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους γιὰ νὰ μὴς' πείσουν ὅτι τὰ «θαύματα» δηλ. τὰ-φύσινα φαινόμενα εἶναι δυνατὰ καὶ πρέπει νὰ τὰ πιστεύουμε, πρῶτο πρῶτο ἐπιχείρημα φέρνουν ταχυτικὰ καὶ μερικτορικὸ τόνο πὺς αὐτῆ ἢ δημιουργ-γία ἢ φύση αὐτῆ εἶναι τὸ μεγαλύτερο θαῦμα. Γιὰ νὰ ποδείξουν πὺς μπερὶ νὰ γίνεη κάτι τι πού ἐναντιώνεται στοὺς νόμους τῆς φύσεως, αὐτὴν τὴν ἴδια, τὴν ὑπαρξὴν τοῦ κόσμου φέρνουνε γιὰ ἐπι-χείρημα. Παίξουνε δηλ. χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαί-νουν μὲ τῆ λέξη «θαῦμα». Τὸ ἴδιο παθαίνει συχνὰ κὶ ὁ κ. Σκιας μὲ τῆ λέξη «διάλεκτος».

(*) Κοῖτα Χασιώτη «περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐκπαί-δεύσεως ἀπὸ τῆς ἀλώσεως κτλ.» Ἡμεροδ. Ἑλλήν Φιλολογ. Συλλόγου, τομ. Η'.

* Ἄς δοῦμε τώρα τίς μαρτυρίες τοῦ Κρούσιου καὶ τοῦ Βιλλουαζῆν, ἂν ἀπ' αὐτὲς μπορεῖ κανεὶς νὰ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ

Στης φυγής μου τὰ βάθια θὰ κλείσω
Κάθε ἀγνό, κάθε ὄρατο λογισμό μου.
Γιὰ μιὰ ἐγγύτη και μόνο θὰ ζήσω
Ὅσο μου εἶναι ἀπ' τὴ μοῖρα γραφτό μου.
Και μιὰ νύχτα στοῦ πόνου τὴ λαύρα
Θὰ νὰ σβήσω, ὅπως σβήνουν τὰ στίβια,
Ὅταν πνέῃ ἄροσερώτατη ἡ αὔρα
Κ' ἡ ἀλόγιστη προβλίνη ἀπ' τὰ αἰθέρια.

II

Γιὰ ἰδῆς τὰ συμφραζέματα πῶς χορεύουν
Αρροδιαβλήονται στὴ δύση,
Τὰ οὐρανοθέμελα σκοτεινιάσαν
Και κλάει τὰ κέλευθα τῆς ἡ φύτης.
Κ' ἔλα και μεῖς νὰ κλάψουμε
Νὰ τρέξῃ ἀπ' τὴν φυγὴ τὸ δάκρυ
Γιὰ τὴ σκληρὴ τὴ μοῖρα που μὰς ἔρριξε
Μὲς στὴς ζωὴς τὰ μίση.

Βέλος

ΡΗΓΑΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ

Η ΠΡΟΟΔΟΣ

Δύο μὲνες συμπληρωθήκανε ἀκόμα. Ἐργασι-

στικὰ δὴ καὶ ἐπισημαστικὰ ἐφημερίδα ἡ «Πρόδος».
Ἐνα βῆμα πρὸς τὰ ἔμπροσθ, μιὰ ἐπιτυχία
κατὰ τὸν περὶ ἀλλοτινῶν, μιὰ ἐπιτυχία τῆς πεζότυ-

πῶς τοῦ εἶχε ἀρχίσει νὰ τρέχει γύρω μας τὸν ἐπι-
σημαστικὸν ἔργον, εἶναι ἡ ἐπιτυχία τοῦ φύλλου αὐτοῦ.
Ἐδῶ στὴν Πόλιν ὅλες οἱ ἐφημερίδες εἶναι οἱ
ἴδιες. Ἐκείνης που θὰ δῆτε στὸν «Ταχυδρόμο» θὰ
τ' ἀνακαμώσετε και στὴν «Κωνσταντινούπολι» και
θὰ τὰ ξαναβρῆτε στὴν «Νέα Ἐφημερίδα» και θὰ
τα ξαναδιαβάσετε τὴν ἄλλη μέρα γιὰ τελευταία
φορὰ στὴ μεσημεριανὴ «Βυζαντιδα» ὅλων τὰ πε-
ριεχόμενα εἶναι τὰ ἴδια.

Τὸ κύριον ἄρθρον, τῆς «Ἡμέρας», (τὰ σπου-
δαίκα) τὰ «τηλεγραφήματα» τὰ «κοινωνικά» τὰ
«Ἐκκλησιαστικά» τὰ «Ἑλλάδος» οἱ «Σημειώ-
σεις» και μικροὶ σελίδα ρεκλάμες.

Και γιὰ νὰ ριχθῆι λίγη ποικιλία σ' ὅλ' αὐτὰ
ἐμφανίσθηκε ἡ «Πρόδος» που ἐπὶ τέλους ἔχρειά
ζούταν.

«Πρόδος» εἶναι ὁ τίτλος τῆς και «Πρόδος»
ἔπειτα νὰ ἰσχυρισθῆι ὅτο γι' αὐτὸ συγχαίρω τὸν
καλλιτέχνη διευθυντὴ τῆς κ. Σπανοῦδν.

Τὸ κύριον ἄρθρον, ἐδῶ τίς περισσότερες φορές
ῥεῖται και ἂν ὑπάρχει δὲ θὰ ἔχει τὴ σοβαρότητα
τῶν συναδέλφων του μὰς ἐπιβίβαν αὐτὰ τὰ σοβαρὰ.
Τὸ ἀκολουθοῦν τὰ «Ἔργα και Ἡμέρας» μ' ἕνα μι-
κρὸ χρονολογικὸν ἀπὸν ἀπάνω και μὲ παγκόσμιες
εἰδήσεις ἀπὸ κάτω. Τὸ «Λεύκωμα» τῆς «Πρόδος»
(τὰ ῥητά) τὸ «Ἄσπερον» τῆς ἡμέρας, «Ἀνταπο-
κρίσεις Ἀθηναϊκῆς» ταχυτικά, οἱ «Καθημερινῆς γραμ-
μῆς», τὰ Ἀθηναϊκὰ «Ἐδῶ κ' ἐκεῖ», τὰ «Πολι-
τικά» και τὰ «Πολιτικὰ» τὰ «Τηλεγραφήματα» τὰ
«Ἐκκλησιαστικά» κτλ.

Ἡ Πόλις δυστυχῶς δὲν εἶναι Ἀθήνα που μπο-
ρεῖ νὰ συντηρῆσει και 50 ἐφημερίδες, ἐδῶ ἡ πεν-
τάδα μας μάλιστα και ζεῖ.

Ἐφημερίδα ἐδῶ δὲ διαβάζει ὁ καθένας, ἀντι-

*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Μακάρι νὰ μὴ πολυδιαβάσει
και δῶ ὁ κόσμος ἐφημερίδες! Ἔτσι ἡ ἔθνη και πολιτικὴ
ἐξαχρείωση θάτανε λιγότερη

θέτως πρὸς τὴν Ἀθήνα, που βλάπτει τὸ λούτρο
και τὸν ἑμαῖα ἅμα δὲν ἔχουν θούλει νὰ διαβῶ-
ζουν τὴν ἐφημερίδα τους. Ἐδῶ ὁ ἐργάτης γιὰ νὰ
ρίξει μιὰ ματιὰ στὴν ἐφημερίδα θὰ τὴν πετάξει
μὲ τὴ συνήθεια πῶς ἔπιασε ἀλλόλογιστο φύλλο
γραμμμένο μὲ στοιχεῖα Ἑλληνικά.

Ἡ καθηρεύουσα τῶν ἐφημερίδων μας εἶναι δύ-
σκολο νὰ ἐννοηθῆι ἀπὸ μαθητὴ Σχολαρχείου, γι'
αὐτὸ και πέντε ἐφημερίδες δὲ μποροῦν νὰ ζήσουν
μέσα σὲ τόσες χιλιάδες Ρωμιῶν, ἐνῶ στὴν Ἀθήνα
200,000 ἄνθρωποι συντηροῦν 20 ἐφημερίδες και δὲ
ξέρω πόσα περιοδικά.

Ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ἐδῶ στὴν Πόλις ἀπο-
τελεῖται ἀπὸ μιὰ κοινωνικὴ τάξη κατώτερη, ἀπὸ
τὴ μεσαικὴ ἢ ἐργατικὴ. ἂν θέλετε, που ἀποτελεῖ
τὸν κυρίως πληθυσμὸ μιᾶς πόλεως και που ἡ ἐθνι-
κότητά της θὰ σὰς πει σὲ ποιο ἔθνος βρισκόσαστε.
Και ἡ κοινωνικὴ αὐτὴ τάξη ἡ φτωγὴ και ἀφανὴς
εἶναι τὸ πολυπληθέστερο στοιχεῖο τῆς Πόλεως. Οἱ
ἄλλοι Ρωμιῶν, οἱ ἀριστοκράτες, εἶναι μάλιστα 100,000
και ἀπ' αὐτοῦς ἔλα συντηρῆσαι αὐτὴ ἡ πεντάδα τῶν
ἐφύλλων. Στὴν Ἀθήνα δὲ συμβαίνει ὅτι ἴσως εἶναι ἀ-
κούστα ὁ λόγος και μὰ νὰ καταλάβετε τὴν ἀντί-
θεση τῶν φρονημάτων, συγχαίρω ἕνα φύλλο Πολι-
τικὸ μὲνα Ἀθηναϊκόν.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ που καθηρεύσανε πέρουσι
στὴς ταρχῆς τῆς «Ὁρέστεικς» τοῦ Μαλλικριδῆς,
που ἐπατέθησαν και τοῦς ἔβρισαν και τοῦς εἰρωτεύ-
θησαν, εἶναι οἱ ἀποτελεσματικότεροι ἀπόστολοι τῆς
ἰδέας μας. Και τοῦς εἶναι σ' αὐτὸ τὸ σημείον ἡ
ἀνάγκη αὐτοὶ που ὅλα τὰ κάνουν γιὰ τὴν κυκλο-
φορία τοῦ φύλλου του. καὶ ἰσχυρισθῆσαι μιὰ μέρα νὰ
μνησθῶν τίς Πολιτικῆς ἐφημερίδες, στὴ γλώσσα
και θὰ δοῦν τὰ φύλλα νὰ τοῦς ἐπιστρέφονται ἐνα-
ἕνα, τόσο που ν' ἀναγκασθῶν νὰ στείλουν πίσω τὰ
ταχυπιστήρια που ἔφεραν μερικὲς τελευταίως.

Και ἔς ἔλθω πάλι στὴν «Πρόδος» που ἂν ὄχι
ὄς πρὸς τὴ γλώσσα ὄς πρὸς τὰ περιεχόμενα ὅμως
ἔχει ἄρκετὰ προσόντα νὰ γίνῃ δημοφιλῆς.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μερικὴ μίμηση τῶν περιεχομέ-
νων τῶν συναδέλφων τῆς, παρακολουθεῖ και τὴ φιλο-
λογία και τίς τέχνες και τίς ἐπιστήμες και τὸν
κόσμο. Πρὸ πάντων τὴ φιλολογία. Θέλετε ἀπόδειξις;
Ὅριστε τὸ δρᾶμα τοῦ κ. Φυτίλη, τὸ ἔκρινε ἀπὸ ὅλες
τίς ἐπόψεις, τὸ ἔδωσε και στοῦς καλλιτέρες μας
νὰ τὸ κρίνουν, και ὅλα αὐτὰ ἡ κρίση καθρεφτίσθηκε
στὴν «Πρόδος».

Οἱ Σαββατιανῆς παραφυλλίδες τῆς ἐπικαιρῆς
πληροφορίας γραμμμένες ἀπὸ εἰδικούς, γοητεύουν κα-
θὼς και οἱ ἐπιφυλλίδες τῆς.

Ἡ «Πρόδος» μὰς ἔδωσε κ' ἕνα ἔργον Ἑλληνικόν,
τὴν «Θεῖα Ἐυτυχία» τῆς δεσποινίδος Ἀλεξάνδρας
Παπαδοπούλου. Εἶναι μιὰ πολὺ πιτυχημένη ἡθογρα-
φία, φιλοδοξομένη και στὰ μικρότερα, μὲ τὴν πα-
ρατηρητικότητά ἐκείνη που διακρίνει τὰ ἔργα τῆς
λεπτοῦς καλλιτέχνιδος.

Ο ΠΑΠΥΡΟΣ

Πάπυρος λέγεται ἡ ποιητικὴ συλλογὴ τῆς
διευθυντρίκῆς τῆς «Βοσπορίδος» και τῶν «Ἀναμνή-
σεων» δεσποινίδος Πρεβεζιώτου. Εἶναι ἕνα βιβλίον
ἀπὸ 100 σελ. καλοτυπωμένο, μὰ ὄχι και καλο-
γραμμμένο, ἀρκεῖ νὰ σὰς πῶ πῶς εἶναι γραμμμένο στὴν
καθηρεύουσα. Στίχοι στὴν καθαιρεύουσα! Κάθε ἄλλο
στὴν ἐποχὴ μας!

Ἦτανε—μὰς λέει ἡ ποιητρίκα στὸ ἐξώφυλλο—
τὸ δάφνινο στεφάνι στὸν Πανιώνιον ποιητικὸ διαγω-
νισμὸ τοῦ 1902 ἀρκεῖ ὅμως νὰ ρίξετε μιὰ ματιὰ
και πὺ μέσα ἀπ' τὸ ἐξώφυλλο γιὰ νὰ βλαστημή-
σετε αὐτὰ τὰ βλαβερά βραβεῖα. Και πῶς θέλετε

παρακαλῶ ἀνθρωπεμένους στίχους δταν εἶναι γιὰ
τοὺς ἀπὸ ἐλλείθονας, φαύσεις, χρυσηρίους, κροτάλ-
λορύτους, καλλιλαμπέιδας και ἀπὸ τὰ κλασσικά
οἶδα, ἄγω, ἐλλείζω κλπ;

Δὲ θέλω νὰ πῶ πῶς μέσα στὸ βιβλιαρχαῖ αὐτὸ
δὲν ὑπάρχουν και ποιήματα ἐμπνεύσεως ἀγνῆς, ἐμ-
μορφα και ἄξια νὰ διαβάσθων, μὰ και πῶς θέλετε
νὰ θαυμάσῃ κανεὶς τὸ εὐπλαστο σῶμα μιᾶς Καρυά-
τιδος δταν εἶναι χωμένο μέσα σὲ τσουβῆλι;

Και βλέπω πολλὰ τέτοια σῶματα, μὰ ἡ πρώτη
ματιὰ που θὰ τοῦς ρίξει σὲ κάκουν νὰ ἀπομακρυν-
θῆς ὄχι μὲ ἀπέχθεια, παρὰ μὲ λύπη.

Τὰ ἴδια ἐβλεπε και ἡ δεσποινὶς Παρναῖα Παπα-
γεωλίδου δῶ και δεκαπέντε χρόνια. Τὰ «Κίπια πε-
ρόντα» σπουρογόρισκα μιὰ-δύο μέρες στὰ χέρια τοῦ
ἀναγνώστη και κατοκλύσαν ἔπειτα παντοῦνὰ
στὰ συρτάρια καμμιᾶς βιβλιοθήκῆς.

Τὸ ἴδιο μέλλον ἐπιφυλλάσσεται και στοῦς «Πα-
πύρους»: τὰ «Μυσώματα» θὰ μακαθῶν, οἱ «Λευκὲς
ἀκτίνας» θὰ σβήσουν στὴν προσέγγιση τοῦ χαμῶνα
και οἱ Πάπυροι—τὴ εἰρωνεῖα—πρέπει νὰ καοῦν.

I. ΣΟ.

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΞΗ

Πῶς τὰ «Νουμά»

Ὅσοι ἀπ' τοῦ κ. Πιλοπούλου τὰ κειμήλια
ἀρροδιαβλήσανε που εἶπε γιὰ τὸν Παρναῖον και γιὰ τὸ
μῆκος καὶ ἀρχαῖα αἰώνιον Ἑλληνικόν ρῶς καὶ ἀπ'
τοῦ κ. Μάρδα τίς ἔμμενες ἀνοιχτές, στὸ βῆμα τοῦ
«Παρνασσού» — ἕνα εἶδος συλλόγου ὄν ἀτύπωτη
βιβλιοθήκη Μακρολῶ ἀνέδθηκε τὴν περασμένη Δε-
κεμβρὸν ὁ κ. Π. Ἀξιώτης γιὰ νὰ διαβάσῃ δῶ καμιά-
τις ἀπ' τὸν «Ἐβγένιον Ὀνεγην» τοῦ Πούσκιν.

Στὴ σάλα πολὺ λίγοι οἱ ἀκροατές.

Και κείνοι ὄλο και γέροι! ὄλο και σοφοί! Κι
ὅμως καθὼς ξέρουμε τὰ ἔργα τους οἱ Ρούσοι ποιη-
τάδες γιὰ τὸ λαὸ τὰ γράψανε και ὁ λαὸς τὰ διαβά-
ζει. Στὸν τόπο μας ὁ λαὸς δὲν τολμάει ν' ἀνοιχῇ
βιβλίον ἐξ αἰτίας ἀπ' τοῦς μπακαλοδοουτράδες με-
ταφραστῆς που τὸν ἀκούγιαζαν, ἀπάνου πᾶνοιζε τὰ
μάτια του, με τίς δασκαλικῆς μεταφραστῆς τους:
Κι ἔτσι ὁ λαὸς μας τὴ στιγμὴ που μπόρεῖ νὰ γί-
νει μιὰ δύναμη, μιὰ γερὴ ἐθνομάννα, κατάντησε νὰ
γίνει ὄχλος, νὰ γίνῃ ντουνης γιὰ νὰ τόνε σέρνουν
ἀπὸ δῶ κ' ἀπο κει οἱ δασκαλοδοουτράδες ἀρεντάδες
του, σὲ θέλουνε νὰ κερδίσουνε κάτι γιὰ τὴν τσέπη
τους.

Μπροστὰ λοιπὸν σὲ καμιά τριανταριά σοφὰ ἄ-
φτια και μπροστὰ σὲ δῶ-τρεις γρηούλις καὶ ἄλλα
τόσα κορίτσια, ἀκούσαμε τὸν κ. Ἀξιώτη νὰ μὰς δια-
βάξει τὰ δῶ πρώτα κεφάλαια τοῦ «Ἐβγένιον Ὀ-
νεγην».

Γιὰ τὴ μετάφραση τοῦ κ. Ἀξιώτη πολλὰ καλὰ
δὲ μπορεῖ νὰ πει ἕνας: τοῦ δὲν εἶνε οὔτε κἂν τοφὸ
ἀφτί. Δὲ μποροῦμε νὰ νοιώσουμε τί ζητάει δίπλα
στό: «δὲ» ἀγκυρῶνε πλεῖο στὰ χρόνια μας τὸ:
Ἀνεπλήρητο! τὸ: «δὲ» ἄλλους» και ἕνα σωρὸ
ἄλλα ἐκαλαιόθητα, που γροθοκοκκιοῦνται ἀναμε-
ταξῶ τους.

Εἶναι κ' ὁ κ. Π. Ἀξιώτης ἕνα ἀπὸ τὰ θύματα
«τοῦ τῆς μέθους!! συστήματος» τοῦ ἀνάμικτου!

Και γι' ἀφοτὸ εἶδαμε τὴ μετάφρασή του ντυμέ-
νη—μὲλη τὴν κάποιαν ἐσωτερικὴ ἀξία τῆς— μὲ

φόρεμα από μπαλώματα κανονμένο. Μετάξι εδώ, μαλι πάρα πέρα, μπαμπάνι πιό κάτω.

Κι' δλ' άφτά, γιατί τό στυμόνι του είναι ό δάσκαλος! ό δασκαλάκος!

Έτσι δέ μπορεί ποτέ νά γίνει σωστή δουλειά. Γιατί σου

Ο Ποσειδώνος

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ * ΠΑΛΛΗ

Αγαπητέ κόρι Άντί Παλλά,

Διαβάζω τήν Παλλά σου κι' δέν τίνε χροταίνω. Είναι τόσο έμορφη γρημμένη πού θάρρει κανείς πώς βρίσκεται μαζί με όλους εκείνους τοίς παλιοναρχαίς και βλέπει τοίς θεοίς νά κατεβάζουνε στή γη άκατακρίτοι κι' άρτοί και νά πέρνουνε μέρος στον πόλεμο.

Είναι μεγάλη απόλαση όρτη πού μάς έδωκες με τό μεταφραστικό σου σ' όσον τοίς ερωμαίους.

Τόσο κι' έμείς σάν κάθε έθνος μπορούμε νά διαβάζουμε τό Όμοιον μας. Άπτι άδικα όί ένοι νά τους διαβάζουνε κ' είναι κ' νά μπορούμε μιλώ γιά όσους είναι σάν κι' έμείς κ' αφοσιωμένοι.

Μά έπαύθη δέ κ' άρχε γρήγορα δέν είχατε τάχα κι' έμείς ανθρώπου κ' έπρεπε νά στεροφώμαστε ένα τέτοιο έμορφο κ' άκατακρίτο πού τί θαμάζ' ό κόσμος!

Ίσως είναι πού έμορφο στήν άρχαία γλώσσα όπως τό γραφ' ό ίδιος ό Όμοιος, μα γιά μένα πού δέν καταλαβαίνω γιά από κείνα είναι τό νά μήν ύπάρχει. Είχα πάλι όρτη μαζί μαζί με μεταφραστική πλάι πλάι με τό άρχαίο κείμενο, γιά όταν άνοστα και δέν απέρρευ νά τίνε διαβάσω.

Ή άδικα σου έ μεταφραστική με τραβά, μαρίζε, θιμάκι και βονό, διαβάζω και χιόρουμε, μου φαίνεται σάν νά σβήνουνε όί χιλιάδες τά χρόνια και όί θεοί νά γίνονται Άχμοί, ό Ποσειδών—Άϊ Νικόλας, ό Άρως—Άϊ Πιόργιος, ό Άθηνά—ή Παναγιά μας και όί Άφροις—Άλλοι μου φαίνεται Νιπότζαρος, Άλλοι: Καράσκο και Άλλοι, Κολοκοτσώνης.

Τί έμορφο είναι τό άδωρο πού μάς έκαμες! βλεπούμε πιά πώς είχατε όί ίδιοι με τοίς παλιούς τοίς Έλληνας, πώς τά πολλά τά χρόνια δέν Άλλαζαν τή ράτσα μας, πώς ίσως κ' έμείς μιά μέρα κ' αφοσιώσουμε μεγάλη πράματα.

Δέξου παρακλώ τό σέβας μου κι' ό θεός νά σ' άξιώσει νά κάμεις κ' Άλλα τέτια έργα.

Κωνσταντινούπολη 20 τού Όχτώβρη 1904.

Ι. Π. Π.

ΡΩΜΑΙ'ΙΚΗ ΑΡΡΩΣΤΕΙΑ

Αγαπητέ μου «Νουμά»

Μέ τό πρώτο φύλλο τής «Μεταρρύθμισης» ένθουσιάστηκα, μά με τό δεύτερο— δέν στό κρόβω, άπογοητευτήκα οίκοτρά. Ρωμαίικη άρρώστεια, θά μου πεις, κύτο. νάπογοητευόμαστε εύκολα. Σύμψωνος. Μά Ρωμαίικη άρρώστεια είναι και τΆλλο πούχομε, νά κάνουμε τοίς Άλλους νάπογοητευόονται γρήγορα από λόγου μας. Τό ίδιο έπαθε κ' ή κακμήνη ή «Μεταρρύθμιση». Στο δεύτερο φύλλο της κίδικας βγήκε, σάν Άλλη «Εσπερινή», νά διακαλήσει: σί τριστιλο άρθερο τήν μεγάλη επιτυχία της και νά μάς καταστρέψει πόσες χιλιάδες φύλλα πούλησε δώ και στίς έπαρχίες! Κ' έγώ ό ήλιος μόλις διάβασα τό πρώτο φύλλο πίστεψα σ' Άληθινή μεταρρύθμιση κ' είπα: Νά κ' ένκ φύλλο πού θά μάς άπαλλάξει από τίς άηδέστατες δημοσιογραφικές αυτοεκλάμεις!

Θά μαρτυρήσεις, τή θήλια νά κάνει άρού πούλης τόσες χιλιάδες φύλλα. Νά στό πώ στή στιγμή. Κι' Άληθινολι νάτανε όί αριθμοί της, έπρεπε νά τοίς καταπιεί και νά μή μιλήσει καθόλου, μά νά ξεκολλούησει σερνά τό δρόμο της, δίχως φωνές και φούμαρα, περιμένοντας νά δείξει μ' έργα πώς κ' άρχιστε τήν έγχιμηση τού κόσμου και πώς δουλεύει τήρια γιά νά μή γαλάσει κινένα με τή παραφουσκωμένα λόγια της.

Ίσως όμως νάχω άδικα σ' όλ' αυτά και νάνοι νορίς ήκόμα γιά νά φανεί φύλλο σέβαρό, όπως τό φαντάζομαι στον τόπο μας! Κρίμα!

Ο φίλος σου Γ. Παροξενίδης

ΖΗΤΩ Η ΦΟΥΣΤΑΝΕΛΛΑ!

Φίλε «Νουμά».

Μιλώσε κ' ή φουστανέλλα τού Στριφτόμπολα στί μνημότυπο τού Όθωνα κ' ένθουσίασε τόν κόσμο κι' όλοι φωνάζανε στό τέλος: Ζήτω ή φουστανέλλα!

Έγώ δέ φωνάζω και μή με καταδικάζεις. Ιδ' ευχός που σ' νά πήγα και στό Παναγιώτριο νά τόν άκούσω. Και λέω σάν πού γιατί έν πούρινα κι' άκουγα νά τίνε ζητωκραυγάζουν τόσοι στενοβραχάτοι και πλατειολογάτοι Έθνοιοί. Δέ θ' άβαστοότα μά θά τοίς έφωναζα!

— Μποί φακάρόνο τί φωνάζετε, Ζήτω ή φουστανέλλα! άρού όλοι σας πέρα πέρα φωνάτε ευρωπικήκ! Άν σ' ένθουσιάζει ή φουστανέλλα τού Στριφτόμπολα, πώς δέν πάτε όλοι σας στή στιγμή, κ' όλοι είσαστε δέ μαζεμένοι, νά παρηγοηόστε από μιά τέτια κ' ύστερα νά θήσετε νά τής φωνάξετε Ζήτοι: Φακάρόνο! Λόγια και μίτο λόγια είσαστε!

Αυνά θά τοίς έλεγα και, ξέρεις, όταν λέει κ' ένένος τήν Άλήθεια, τρώει καμιά φρά και σβερκίς.

Δικός σου Κάπιος φίλος σου

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ

Βλέπω τό φώς άπ' τόν άέρα
Σ' ένα φανάρι ταπεινό
Νά δέρνεται, νά τρεμοσβύνη.
Και πιό ψηλά, πολύ πιό πέρα
Τάστέρ: μέσ' στον ούρνό
Τή λάμψη του άτρεμνέ νά χύνη.

Φτωχό φανάρι, πώς σου μοιάζω
Στου βίου τό δρόμο τόν τευχό,
Στόν άγριο τής ζωής άγώνα
Άστρο περήφανο, κοιτάζω
Σέσέ τού ανθρώπου τήν ψυχή
Πού θενά ζήση στον αιώνα!

ΕΝΑΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Γιά τό μικρό διαγωνισμό μας τού Όχτώβρη μάς σταλήκανε λίγα πράματα κι' αυτά δίχως καμιά Άξία.

— Γι' αυτό τόν αναβάλλουμε γιά τούτον τό μήνα, δίνοντας σ' όποιον κερδίσει, άντι δέκα φρ., είκοσι φράγκα χρυσά.

— Οι φίλοι άς άνασκουμπωθούν. Μιά νοστιμιά, παζή ή σί στίγους, όχι παραπάνω από έξηντα λέξεις, και προθεσμία ή τελευταία μέρα τού Νοέμβρη.

— Τήν περασμένη Κυριακή, στήν Όμόνοια, ένκς λούστρος είχε ξελακρυγιαστεί διαλαλώντας τή «Μεταρρύθμιση».

— Κάποιος τόν πλησίασε και τόν έρώτησε: Μά γιατί φωνάζεις έτσι:

— «Είρεσις, άπάντησε ό λούστρος, πρώτη μέρα είναι

και τής γίνεται ή χάρη! Από Άδριανή τίνε, έρωτα κι' αυτή!»

— Κ' έτσι έγινε. Τήν Άλλη μέρα ό λούστρος τής Όμόνοιας είχε ξεγιάσει τή «Μεταρρύθμιση».

— Έμείς πάθαμε κάτι τραγικότερο, έμα πρωτοβγάλαμε τό «Νουμά» και τότε δώσαμε στό Έθ ν κ δ πρακτορείο τού κ. Τσαγγάρη.

— Ύστερ' από τρία τέσσαρα φύλλα, ζητούσαμε τό «Νουμά» από τοίς λούστρους και μάς έλεγον πτεροτύπη πώς από Νουμάς ένα φύλλο μονήχα έβγαλε και τήν Άλλη μέρα τίνεζε τή πείταλο!

— Φωνασήθησι! Μά τί δά πάτε σά μαθετε πού στέλνουμε τό φύλλο με τό Πρακτορείο στίς έπαρχίες και στό τέλος τού μήνα μάς γουόζανε κολληραμένια κι' άπείραχτα έτα στείλαμε, δίχως νά λείψει ένα, και μάς ύποχρεώσανε νά πληρώσουμε και ταχυδρομικά γιά τό σέρε κ' έλα τών φύλλων!

— Οι «Παροξενίδης» πού δημοσιεύουμε και θά δημοσιεύουμε στό «Νουμά», είναι παρμένοι από τό καινούσιο Έθνακό βιβλίο τού καθ' όσον κ' ή Ν. Παλίτη. Τό λέμε μά γιά πάντα αυτό.

— ΣτΆλλο φύλλο θά δημοσιεύουμε ένα ζωτανο άρθρο τού κ. Καρκαβίτσα πού τό λάβαμε μόλις χτες.

— Ο φίλος σου «Νεοπαλαίκο» κι' όσοι Έθνοιοί τό διαβάσουν και τό νοιώσουν θά άιστανθούνε περιφάνεια γιατί δέν κ' άπ' όσοι κ' άπ' όσους τίνε τής Άλλης.

— Στο προχτεσινό μας γουοσιώτικη γιά τόν κ. Ζα. Μωραές, ή φράση «Θά πεί πού ή Παλλά κατακρίσει, σήμερα μονήχα από Κουρούπιδες και Μιχαηλίδες» δέν πρέπει νάποδοθή στον κ. Νικόλαο Ραχά, Άλλά σ' έννοι πούρισε και ύπογραψε τό γουοσιώτικη.

— Κι' αυτό γιά νά λείπει κάθε παρεξήγηση.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ε. Νιλ: Εύκολα έσβήνεται τό λέξις πούγινε στην επιφυλλίδα άπειρί γλώσσας Σκίλερ τού παρκαμένου φύλλου. Στο έννοκο στήλι, στό τέλος, κολλήστε τήν τελευταία άράδα πού βρίσκεται στο ένδέκατο στήλι κι' σας πού δέν είναι πούκ ό ή επικρατεστέος κ' έτσι έχετε τή σωστή φράση: «Νά ή διαφορά τής γλώσσας πού είναι φυσική και τής γλώσσας πού δέν είναι: παρ' ό ή έπει κ' α τ ε σ τ έ ρ α». Και στή δεύτερη, έρώση, τή άπαντώντας τή: λέμε πώς ύστερ' από ένα δού φύλλο τό πούκ ό «Νουμά» θά τυπώνεται: πέρα πέρα με στοιχεία έλοκινούργα. — κ. Καίν στή Παλλά, Όμορφα κι' α ύτά και μάλιστα τό τέταρτο, και θά δημοσιευόυνη στΆλλο φύλλο. Δί θά μάς πεις και πού, είσα; Μήπως είσαι σ' Άλέος; — κ. Β. Άθ. Τά δού πρώτα διαλογάκια θαρρούμε πώς κάπου τ' άχοιμα διαβάσει. Δέ μάς φαίνονται πούοτύπη. Στήν «κείνη γλώση» καλά τά λές, μά ή μεταφραση τών ποιημάτων δέν είναι: και τότο καλή, μάλιστα στήν τελευταία στροφή μ' έννοι τό όπελαπτικέ «σουργωντας». — κ. Έπιγραμματογλύπτην. Τό άλαμπουρνέζικο έπίγραμμα τού άνδριάντα τού Βαρβάκη πού προτίναμε στο περασμένο φύλλο γιά μεταφραση, έν' αυτό:

Βαρβακην παροδιτα ορας κλυτου οζον
ον μεγαν τισκιν κοιραιος ευρυμεδων
ρωσων ην διζ ιδμοσυνην πολεμηκι τ' εργα
πολλακι δυσμενεας τρεψιτο μαρναμενους
πολλα δε πατρι: εηι μαλα και εσθα τελεσεσ
τωι ρ' αγαθην μνηστην καλλιπε οισι φιλοις.

Έπίτηδες τό δημοσιεύουμε δίχως τόνους και πνεύματα γιατί έτσι είναι γραγαμένο. Μονήχα νά προσέξετε μήν πάρετε τό «μνηστην» γιά μ ν η σ τ ή ν και θαρρέψετε πώς ό μακαρίτης Βαρβάκης άφισε τήν άραβωνιαστική του στούς φίλους του! Τέτιο πράμα δέν έγινε κι' άς τό λέει ό, δάσκαλος πού κατακείατε τό άνόητο αυτό έπίγραμμα! — κ. Νεδ Τό «Αληομάζωμα» έμορφο και θά δημοσιευτεί σ' Άλλο φύλλο. Στέλνε μας: τέτια, μά συντομότερα, άν μπορείς. Έχουν περισσότερα γούστα. — κ. Κοραή. Άδικο δέν έχεις, μά σιγά σιγά θά γίνουν κι' αυτά. Όσο για τό ό δ ό ε δέν πειράζει πού δέν τό γράφουμε άδρόμος; άφού με τό ό δ ό ε δέν έννοι ό κόσμος τόν ό ρ ό μ ο, Άλλά τόνωμα τού ό ρ ό μ ο υ. Σε ρωτάνε σέ πού ό ρ ό μ ο κάθεται και δέν τοίς άπαντες στο «ό ρ ό μ ο τού Αϊόλου» Άλλά στήν «ό δ ό Αϊόλου», γιατί τό ό δ ό ε τ' άρροίς ένα πράμα κολλημένο, άνακτόπιστο, με τόνωμα τού δρόμου σου.